

HRVATSKI VOJNIK

Broj 30. Godina II. 22. travnja 2005. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 771330 500003

• USA 2,00 • CAD 3,00 • AU € 2,10 • CHF 3,50 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

Prvi hrvatski tim u misiji UN-a u Sudanu

Da nismo spremni ne bismo se prijavili

Joseph Ratzinger - 265. papa Katoličke crkve

Radnik u Gospodinovu vinogradu

Nemački kardinal Joseph Ratzinger, koji je uzeo ime Benedikt XVI., izabran je 19. travnja u četvrtom glasovanju za 265. papu. Roden je u bavarskome mjestu Marktl am Inn 16. travnja 1927. godine. Većinu svog djetinjstva proveo je u mjestu Traunsteinu, gdje je pohađao gimnaziju.

Kratko vrijeme, kao i većina njemačke djece tijekom II. svj. rata, bio je član Hitlerjugenda. National Catholic Reporter objavio je 1999. godine da je Ratzinger 1943. godine bio raspoređen u protuzračnu obranu tvornice BMW-a. Ratzinger je, prema istom izvoru, zatim poslan na austrijsko-mađarsku granicu, a potom prebačen natrag u Bavarsku, gdje je dezertirao. Kada je II. svj. rat završio, Ratzinger je bio američki ratni zarobljenik. Od 1946. do 1951. studirao je na Teološkom fakultetu u Freisingu, zatim i na sveučilištu u Münchenu, a nakon toga se zaredio.

Godine 1957. obranio je doktorat iz teologije, a sljedeće godine je postao profesor na fakultetu u Freisingu. Ratzinger je bio teološki savjetnik Dru-

gog vatikanskog koncila i, zanimljivo, tada su ga smatrali liberalom, ali on je nakon studentskih pokreta 1968. godine postao konzervativan, te je počeo obranu vjere od sekularizma. Bio je nadbiskup u Münchenu sve do 1981. godine kada je postao pročelnik Kongregacije za nauk vjere, naslijedivši na tom mjestu bolesnog zagrebačkog kardinala Franju Šepera, te je tako postao glavni ideolog Katoličke crkve. Ratzinger je *disciplinirao latinoameričke sljedbenike liberalne teologije*, osudio homoseksualnost i jednospolne brakove. Osim toga glavni je pisac i potpisnik Deklaracije Dominus Iesus objavljene 2000. godine. Taj je dokument, koji je druge kršćanske crkve označio kao nedostatne, šokirao Anglikansku, Luteransku i Protestantsku crkvu, koje su godinama održavale ekumenski dijalog s Rimom. Najstariji je kardinal imenovan papom od Klementa XII., koji je također imao 78. godina kada je 1730. izabran za papu, a prvi je Nijemac koji je izabran za papu od Viktora II. (1055-1057.) ■

priredio Željko STIPANOVIĆ

Važnije izjave Josepha Ratzingera

- Ratzinger je napisao i meditacije za postaje Križnoga puta na Veliki petak, pa je, između ostalog, istaknuo postojanje opasnosti od upadanja čovjeka u novo poganstvo, opasnost da čovjek definitivno napusti Boga. Udaljavanje od Boga prisutno je i "u Crkvi, gdje ima i prljavština, oholosti i samodovoljnosti".

- Davno se nije mogla čuti takva osuda Crkve, a onda je u subotu, u homiliji tijekom mise Vazmenoga bdijenja, koju je predvodio, usporedio Crkvu s brodom "koji pušta na sve strane". Crkva danas "sve nas poziva da se probudimo iz svoga umornog kršćanstva kojemu nedostaje zanos", rekao je kardinal Ratzinger.

- "Nakon Velikog pape Ivana Pavla II., kardinali su izabrali mene, jednostavnog i poniznog radnika u Gospodinovu vinogradu." **(prvo obraćanje svijetu)**

- "Na putu smo prema diktaturi relativizma, koji ne priznaje ništa kao konačno i najvećom vrijednosti smatra vlastiti ego i želje." **(prvo obraćanje svijetu).**

- Crkva mora izdržati "plimu trendova i posljednje novotarije." **(prvo obraćanje svijetu)**

- "Moramo sazrijeti u toj zreloj vjeri, moramo voditi Kristovo stado toj vjeri." **(na misi u Bazilici sv. Petra prije početka konklave).**

- "Koliko samo prljavštine ima u Crkvi, čak i među onima koji bi kao svećenici trebali u potpunosti pripadati Njemu. Koliko ponosa, koliko samodostatnosti." **(na misi za Veliki petak 2005.)**

- "U vrijeme svojeg najvećeg uspjeha, čini se da je Europa postala prazna iznutra, paralizirana po život opasnom krizom zdravlja i ovisna o transplantatima." **(u novoj knjizi "Vrijednosti u vrijeme prevrata")**

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morf.hr)Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@morf.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morf.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morf.hr)Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@morf.hr), Domagoj VlahovićNovinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić,
Fotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,
Dubravko KovačGrafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morf.hr)

Prijevod: Jasenka Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo
tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidija Bogićić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 4568-699;
fax: 4551-852**Preplata:**Inozemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.
AKD Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@morf.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2004.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

Prvi hrvatski tim u misiji UN-a u Sudanu

UNMIS je najnovija misija Ujedinjenih naroda čiji je cilj napokon donijeti mir najvećoj afričkoj zemlji Sudanu.

Prvi tim koji iz Hrvatske odlazi u Sudan čine pukovnik Mario Kaštelan, bojnik Dragan Ante Marković i satnik Tihomir Bartolić...

Strana 4

Vojno nakladništvo u rumunjskim oružanim snagama

Rumunjsko vojno nakladništvo izdaje tri časopisa, radi dvije tjedne radioemisije, snima kratke dokumentarne filmove te uređuje Internet stranicu nakladništva. Tome treba pridodati i dvije tjedne TV emisije koje stvara ekipa TV studija...

Strana 12

Rat kao društvena pojava i činjenica

Nepobitna je činjenica da je rat društvena pojava i činjenica koja ciklički prati čovjeka kroz čitavu njegovu povijest, pa stoga zaslužuje temeljitiju analizu...

Strana 20

Vatrena potpora

Iako se prije desetak godina činilo da je ugradnja topova velikog kalibra na ratne brodove nepotrebna, novi trendovi nagovještavaju bitnu promjenu

Strana 22

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

SUDAN (izvor: CIA World Factbook)

- **površina** 2 505 810 kvadratnih kilometara
- **39,1 milijun stanovnika** (crnci 52%, Arapi 39%, Beja 6%, stranci 2%, ostali 1%)
- **glavni grad:** Kartum
- **od religijskih skupina** 70% sunitskih muslimana, 25% plemenskih vjernika, 5% kršćana
- **7687 km** kopnene granice (s devet država)
- **morska obala** na Crvenom moru duljine 853 km
- **klima** je pustinjska na sjeveru i tropska na jugu zemlje; kišna sezona varira od regije do regije, u razdoblju od travnja do studenog

Prvi hrvatski tim u misiji UN-a u Sudanu

Da nismo spremni ne bismo se prijavili

Domagoj VLAHOVIĆ

UNMIS je najnovija misija
Ujedinjenih naroda čiji je cilj
napokon donijeti mir najvećoj
afričkoj zemlji Sudanu. Takve
misije jednostavno više ne
prolaze i bez znatnog
(ne toliko kvantitativnog
koliko kvalitativnog) doprino-
sa hrvatskih vojnika. Prvi tim
koji iz Hrvatske odlazi u Su-
dan čine pukovnik Mario
Kaštelan (Zapovjedništvo
HRM-a), bojnik Dragan Ante
Marković (ZIO "Zemunik") i
satnik Tihomir Bartolić (Bojna
za specijalna djelovanja)...

Činjenica da hrvatski vojnici participiraju u mirovnim misijama UN-a nije nikakva novost. Samim time, i odlasci te redovne rotacije hrvatskih časnika u misije više ne privlače onaku medijsku pozornost kao što je bio slučaj prije pet godina. Ipak, smatramo da odlazak trojice hrvatskih časnika u UN-ovu misiju u Sudan (UNMIS) zaslužuje odgovarajuću pozornost jer pukovnik Mario Kaštelan, bojnik Dragan Ante Marković i satnik Tihomir Bartolić "probijaju led". Riječ je o potpuno novoj misiji, u najvećoj afričkoj zemlji, koja se već gotovo pedeset godina nalazi u različitim krizama, ili "ratnim stanjima"...

Nekoliko dana prije nego što će se zaputiti prema Crnom kontinentu, a odmah nakon što ih je primio državni tajnik Mate Raboteg, sudanska trojka je, za naš list i naše čitatelje, profesionalno odvojila dio svog dragocjenog vremena koje im je preostalo do odlaska. Naš razgovor nije bio klasični novinski intervju, više je bila riječ o nekoj vrsti "okruglog stola", gdje smo željeli dobiti jednu opću sliku o svim okolnostima koje se odnose na odlazak u Sudan, ali i o nekim širim okolnostima života u svim UN-ovim misijama...

ISKUSTVO. Kaštelan i Marković već su prekaljeni afrički "mirovnjaci". Obojica su bili promatrači u Sijera Leoneu. To iskustvo bit će od velike pomoći jer u

misijama UN-a "sedamdeset posto stvari su jednake". Do takvog zaključka došli su nakon razgovora s našim časnicima koji su bili u drugim misijama, na drugim kontinentima, tisuće kilometara daleko. Za drugu misiju čovjek je psihički pripremljeniji. Ipak, Sudan će zasigurno donijeti i nove okolnosti koje se ne smiju zanemariti. Hrvatski časnici imaju i svoje specifično iskustvo, iskustvo sudjelovanja u ratnim sukobima.

"PROFESIONALNI MIROVNJACI". U misijama UN-a djeluje velik broj vojnika koji su već pravi veterani, jer su više izvan domovine i svojih matičnih postrojbi nego u njima. Profesionalna karijera usmjerena je na UN, i sele se od misije do misije. "Takav način života djeluje kao magnet. Odlaziš iz svoje svakodnevice, vidiš druge zemlje, ljude, kulturu na način koji ti ne može pružiti nikakva turistička agencija. Privlači te činjenica da se možeš nositi s tim poslom, da ti nije problem funkcionirati izvan svoje sredine. Ako te uhvati jedna zaraza, možeš završiti u velikim problemima. Čest je slučaj razorenih obitelji UN-ovaca". Zaključak je da je takav način života privlačan, ali nipošto neprirodan. Kaštelanu i Markoviću druga je misija gotovo sigurno i posljednja. "Ipak, da sam mlađi..." - nije izdržao pukovnik Kaštelan. UN-ov "novak" Bartolić ne otklanja mogućnost da, ako mu se bude svidjelo

ono što će vidjeti u toj misiji, ako mu većina bude pozitivna, odradi i drugu misiju. Za više od toga nismo ga pitali.

UN U SUDANU. Ujedinjeni narodi vrlo su iskusni u uspostavljanju mirovnih misija. Baza i namjera operacije je ista kao i kod drugih *peacekeeping* operacija. Sudan ima svoje posebnosti, riječ je o golemu teritoriju i višeslojnom sukobu. "Ne može se govoriti o čuvanju mira ako on još nije kvalitetno uspostavljen. Mi ga nećemo nametati, ali ćemo nadzirati njegovu uspostavu". Najvažnije kod prisutnosti UN-a je psihološki moment neutralnosti između zaraćenih strana. U početku, sve će ići sporije, bit će potrebno "ispipati puls" lokalnih okolnosti, od

časnika mogao bi satima govoriti o dužnostima i kvalifikacijama svoje specijalnosti. "U Hrvatskoj vojsci već dugo radimo na ovakvim dužnostima, u stožerima". Samo Kaštelan stožerne dužnosti obavlja više od deset godina. Tu je i "promatračko" iskustvo iz Sijera Leonea, svaki promatrački tim je jedan mali stožer, pa su i dužnosti na neki način stožerne, "prije smo radili na području jedne male regije, a sad ćemo raditi na području cijele države".

OBUKA. Naravno, sva trojica su još ranije prošli potrebne tečajeve za djelovanje u UN-u, imaju sve potrebne kvalifikacije. Za Sudan nije sprovedena nikakva posebna obuka, i to voljom UN-a.

Međutim, prije dolaska u kriznu državu, u Nairobiju, prijestolnici susjedne Kenije i svojevrsnom središtu UN-a za Afriku, bit će organizirano potpuno upoznavanje sa situacijom u Sudanu. To će trajati dva tjedna. Satnik Bar-

■ *Pred odlazak u misiju hrvatske časnike primio je i državni tajnik MORH-a Mate Raboteg*

snimio Davor KIRIN

politike, preko odnosa s ljudima, pa sve do klimatskih uvjeta i njima se prilagoditi. Po procjeni naših časnika "ova misija bit će dugačka". Iako mandat po rezoluciji UN-a traje samo šest mjeseci, "to je više administrativno, tehničko rješavanje statusa UN-a". Logično, jer bilo bi čudno "poslati u Sudan deset tisuća ljudi, pa ih nakon pola godine povući". Uz deset tisuća pripadnika operativnog pogona, tu će biti i golema organizacija logistike i drugih pripadajućih elemenata. Stožer misije bit će u metropoli Kartumu.

USTROJBENA MJESTA. Hrvati će u Sudanu djelovati kao stožerni časnici. Kaštelan će biti operativni časnik, Marković personalni, a Bartolić obučni. S obzirom na to da je riječ o novouspostavljenoj misiji, potpuni popis njihovih zadaća tek će se sastaviti. Isto kao i dnevna rutina. Na posljeku, u UN-ovim postrojbama se profesionalci ne stvaraju, nego u njih dolaze. Svatko od trojice

tolić, koji je krenuo u Afriku nešto ranije, odmah će se uključiti u svoj obučni rad, jer je u UN-u procijenjeno da za svoj posao, (dakle, neće raditi na planiranju nego u izvršnom dijelu posla) ima sve potrebne kvalifikacije i da mu se može posvetiti vrlo brzo. Obuka je obuka u svim vojskama na svijetu!

OPASNOSTI. Sudan je još vruće područje. Ali, kad smo razgovarali o potencijalnim opasnostima, dobili smo kratak i jasan odgovor: "Da nismo spremni, ne bismo se ni prijavili!" Koliko čovjek uopće može biti siguran u to što ga očekuje?

■ *Stožer misije bit će u sudanskoj metropoli Kartumu*

Hrvati će u Sudanu djelovati kao stožerni časnici. Kaštelan će biti operativni časnik, Marković personalni, a Bartolić obučni. sva trojica su još ranije prošli potrebne tečajeve za djelovanje u

UN-u, imaju sve potrebne kvalifikacije. Za Sudan nije sprovedena nikakva posebna obuka, i to voljom UN-a. Međutim, prije dolaska u kriznu državu, u Nairobiju, prijestolnici susjedne Kenije i svojevrsnom središtu UN-a za Afriku, bit će organizirano potpuno upoznavanje sa situacijom u Sudanu. To će trajati dva tjedna

ODGOVORNOST "PRVIH". Prva skupina hrvatskih časnika u nekoj misiji na sebi ima dodatni teret skupljanja iskustava i prenošenja svih informacija koje bi eventualnim dalnjim skupinama trebala olakšati život i obavljanje zadaća. Ipak, to ovoj trojici ne predstavlja problem, makar je doza neizvjesnosti uvijek prisutna. Bartolić, koji je otputovao prvi, istaknuo je da "kad odlučiš ići u misiju i rasčistiš sam sa sobom nije bitno kamo ideš. Došao prvi u Sudan, ili treći, nije važno. Moguće je da ćemo kao prvi imati više sva-kodnevnih teškoća nego da smo recimo treći. No, neće biti nepremostive". Također, satnik je želio i izraziti zadovoljstvo što ima "priliku sudjelovati u misiji u hrvatskoj skupini u kojoj su dvojica tako iskusnih časnika poput Kaštelana i Markovića. To je za mene, koji idem prvi put u misiju, činjenica koja jako puno znači. Savjet tu, savjet tamo, sve je to od velike vrijednosti".

STOŽERNI ČASNICK ILI PROMATRAČ? Stožerni poslovi neće bi-

UNMIS svoj mandat u Sudanu počinje na temelju Rezolucije 1950., koja je donesena 24. ožujka ove godine nakon zaključka Vijeća sigurnosti da situacija u Sudanu nastavlja biti prijetnjom međunarodnom miru i sigurnosti. UNMIS-ova glavna zadaća je potpora provedbi Općeg mirovnog sporazuma sklopljenog između sudanske vlade i pobunjeničkog Narodnog oslobođilačkog pokreta/ vojske, potpisanih 9. siječnja. Također, namjera je UN-a da svojom nazočnošću podigne opće stanje ljudskih prava u Sudanu, omogućivši povratak izbjeglica, raspodjelu humanitarne pomoći...

Inače naš tjednik je u broju 5 od 29. listopada prošle godine objavio opširan tekst o sadašnjoj zamršenoj situaciji, kao i o još zamršenijoj povijesti pedesetogodišnjeg neprekidnog građanskog rata u Sudanu.

Isti tekst, u integralnom obliku, svi zainteresirani mogu naći na našoj internetskoj stranici uz pomoć pretraživača, a uvjereni smo da će nas i naše čitatelje s najsvježijim informacijama i pričama iz Sudana ubuduće opskrbljivati naši časnici koji djeluju u misiji, što je uobičajena (i dobra) praksa.

ti ni lakši ni teži nego promatrački. Već je rečeno, svaki promatrač je na neki način časnik u malom stožeru. Stožerni časnici više su vezani za zapovjedništva, dok su promatrači mobilni. Biti promatrač je dinamičnije, u tome se svi slažu. Razlika nije u težini, nego u zanimljivosti posla. Čuli smo i digresiju: "Bolje je biti promatrač, ali samo tamo gdje nema mina. U Sijera Leoneu ih nije bilo". U Sudanu ih na nekim mjestima nažalost ima.

PREDSTAVLJANJE HRVATSKE

Sigurno da je to vrlo važno. "Mi se prezivamo Kaštelan, Bartolić i Marković, ali smo ujedno i predstavnici Hrvatske vojske". U svakoj misiji, svi naši časnici su svjesni toga, i stoga se svojim radom trude dokazati da slika o Hrvatima bude što bolja. ■

Ministar Rončević obišao "HS Produkt"

Predstavljena nova jurišna puška

Ministar obrane Berislav Rončević, u pratnji suradnika Ive Baćića, pomoćnika ministra za materijalne resurse, Željka Goršića, pomoćnika ministra za ljudske resurse te zamjenika zapovjednika HKoV-a general bojnika Mladena Kruljca i brigadira Ivana Jurića, načelnika Službe vojne policije 15. travnja, u sklopu posjeta Vlade RH Karlovcu, obišao je pogone tvrtke "HS Produkt".

Ta tvornica oružja, u kojoj je zaposleno i nekoliko stotina razvojačenih branitelja, bilježi dobre izvozne rezul-

tate pa je tako prošle godine proizvela pištolj koji je proglašen najboljim na tržištu SAD-a. Vlasnici tvrtke Ivan Žapčić i Marko Vuković ovom su prigodom prvi put javnosti predstavili novi proizvod - jurišnu pušku koja donosi nove standarde na svjetsko tržište oružja. Hrvatska jurišna puška je NATO kalibra 5,56 mm i uz standardni okvir ima potpuno novu konstrukciju: mnogo manje dijelova od standardne puške, duljinu cijevi od 500 mm, lagano sklopivu opremu, koja uključuje i bacač granata, nož i svjetiljku s laserom do 100 m vidljivosti, kao i novi ciljni sklop na koji se

gleda s oba oka. Ono što joj daje posebnost jest njezina težina od samo 2 kg i 300 gr.

Nakon predstavljanja tog oružja i obilaska konstrukcijskog ureda i postrojenja za kovanje tvrtke "HS Produkt", ministar Rončević je rekao kako je MORH zainteresiran za suradnju i stoga "što mi nastojimo što je više moguće standardizirati naoružanje pa bi ova puška, ako se počne dobrom, mogla postati standardna i dio naoružanja HV-a, a mogla bi se naći i na svjetskom tržištu naoružanja".

M. PERVAN STIPIĆ

O budućoj suradnji s Brodarskim institutom

Ministar obrane Berislav Rončević posjetio je s Ivom Baćićem, pomoćnikom za materijalne resurse i general pukovnikom Slavkom Barićem, zamjenikom načelnika GSOS-a RH 18. travnja Brodarski institut.

Domaćini su im bili prof.dr.sc. Vladimir Koroman, glavni direktor Instituta i prof.dr.sc. Nikola Ružinski predsjednik nadzornog odbora Instituta i državni tajnik u Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, a posjetu su nazočili i Branko Baćić državni tajnik za more u Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvijta i prof.dr.sc. Juraj Božićević državni tajnik za znanost i

tehnologiju u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa.

Profesor Koroman je ukratko predstavio rad i razvoj Instituta i ulogu koju može imati u razvoju hrvatskog gospodarstva. Posebno je istaknuo da Institut, s obzirom na specifična znanja i iskustvo, može biti ravnopravan partner u obrani, znanosti i gospodarstvu.

Razgovaralo se o dosadašnjoj i budućoj suradnji koja bi se, s obzirom na širok spektar usluga koje Brodarski institut može pružiti, mogla i proširiti. Buduća bi suradnja tako osim usluga projektiranja, mogla obuhvatiti i praćenje i nadzor pri gradnji,

kao i usluge konzaltinga u modernizaciji i održavanju postojeće tehnike.

Nakon razgovora domaćini su organizirali razgledavanje Instituta, a posebno je bilo zanimljivo u laboratoriju za hidrodinamiku.

L. PARLOV

Aktivnosti Odsjeka za tranziciju Osijek

Odsjek za tranziciju Osijek proveo je u ožujku tri tranzicijske radionice u sklopu programa SPECTRA, u koje je bilo uključeno ukupno 45 korisnika. Prva tranzicijska radionica održana je u prostorijama Odsjeka u Osijeku, od 8. do 10. ožujka, a završilo ju je 12 korisnika s područja Osječko-baranjske županije. Kao gosti u tranzicijskoj radionici sudjelovali su predstavnici Poduzetničke mreže Biće Sandra Dominić, te savjetnici IOM-a (Medunarodne organizacije za migracije), koji su prezentirali svoje programe i odgovarali na pitanja polaznika.

Tranzicijska radionica u Požegi održana je od 15. do 17. ožujka u prostorijama Doma umirovljenika i završilo ju je 18 korisnika iz Požeško-slavonske županije. Predstavnici Agencije za lokalni i gospodarski razvoj "Leda" Zapadna Slavonija iz Okučana Ivana Kordić, predstavnici IOM-a Ilijia Cota i Tomislav Babić, te savjetnica CARDS projekta Lidija Mandić, održali su prezentacije svojih programa. Održana je i prezentacija programa SPECTRA i CARDS projekta poslodavcima uključenim u Udrugu poslodavaca Požeško-slavonske županije. Poslodavci su pokazali zanimanje za zapošljavanje izdvojenog osoblja, te upo-

rabu poticajnih mjer navedenog CARDS projekta.

Zadnja tranzicijska radionica održana je od 22. do 24. ožujka u Slavonskom Brodu, u prostorijama Hrvatske gospodarske komore i završilo ju je 15 korisnika iz Brodsko-posavske županije. Gosti radionice bili su predstavnici Centra za tehnološki razvoj - Poduzetničkog centra Brodsko-posavske županije Mirela Brechelmacher te savjetnici IOM-a - Medunarodne organizacije za migracije.

Tijekom ožujka nastavljena je i vrlo uspješna suradnja sa IOM-om, čijim se poticajnim mjerama koristi veliki broj korisnika. Većina se odlučuje za pokretanje neke poljoprivredne djelatnosti (voćarstvo, povrтарstvo, vinogradarstvo, pčelarstvo i sl.), što je i razumljivo s obzirom na prirodne resurse ove regije.

U ožujku se jedan naš korisnik zaposlio pomoću poticajnih mjer CARDS programa, a 24-oro korisnika pokrenulo je poljoprivredno gospodarstvo, dva korisnika registrirala su obrte (gradevinske i ugostiteljske usluge), 37 korisnika realiziralo je mjeru IOM-a, a tri korisnika su se uključila u program stručnog ospozobljavanja.

V. ŠEBETIĆ

U Zagrebu održan sastanak skupine za planiranje i koordinaciju država članica CENCOOP-a

Na tragu konkretnih sadržaja suradnje

CENCOOP je trenutačno u fazi pronalaženja konkretnih sadržaja suradnje, a uspješna implementacija postignutih dogovora zemalja članica te obrambene inicijative još je jedan korak u postizanju konačnog cilja - izgradnje i jačanja povjerenja te sigurnosti i stabilnosti u regiji

Marija ALVIR, snimio Tomislav BRANDT

U zagrebačkom hotelu "Panorama" 13. i 14. travnja održan je 20. sastanak skupine za planiranje i koordinaciju država članica CENCOOP inicijative, a to je ujedno bio prvi sastanak pod predsjedanjem Hrvatske. Naime, države predsjedateljice izmjenjuju se na čelu CENCOOP-a svake godine, i to abecednim

srednjoeuropskih država male i srednje veličine u pružanju pomoći relevantnim međunarodnim organizacijama u operacijama odgovora na krize. Uz Austriju, Mađarsku, Rumunjsku, Slovačku, Sloveniju i Švicarsku, od sredine 2002. godine i Hrvatska je postala punopravna članica te inicijative, a kao zemlje infor-

dužnosti koje su hrvatski predstavnici već preuzeли na čelnim mjestima pojedinih tijela CENCOOP-a, budući da država predsjedateljica tijekom svojega mandata imenuje predsjedavajućeg Upravnog vijeća, direktora skupine za planiranje i koordinaciju i njegovog zamjenika te čelnika i zamjenika čelnika nacionalne planske skupine, kao i osobu za kontakt.

Dvodnevnim sastankom skupine za planiranje i koordinaciju predsjedao je njezin direktor, brigadni general Mate Pađen, a uz najavu redovitih sastanaka čelnika zemalja članica, među kojima je i aktualni sastanak načelnika glavnih stožera u Dubrovniku, te računalno podržane vježbe CAX '05, koja će se održati od 9. do 19. svibnja, istaknuta je i implementacija programa CENCOOP akademije, na čijem se razvoju još uvijek radi. Prema svemu sudeći, CENCOOP je trenutačno u fazi pronalaženja konkretnih sadržaja suradnje, a uspješna implementacija postignutih dogovora zemalja članica te obrambene inicijative još je jedan korak u postizanju konačnog cilja - izgradnje i jačanja povjerenja te sigurnosti i stabilnosti u regiji. ■

redom, pa je ove godine tu dužnost preuzeila Hrvatska, što znači da, između ostalog, osigurava i administrativnu potporu svih sastanaka koji se održavaju u sklopu te inicijative.

Podsjećamo, CENCOOP (Central European Nations Cooperation in Peace Support) regionalna je inicijativa čiji je cilj unapredjenje sposobnosti

mativni partneri u CENCOOP-u sudjeluju još Češka i Ukrajina.

Hrvatska ovogodišnja predsjedateljica CENCOOP-a

Hrvatska je vrlo aktivno sudjelovala u dosadašnjem radu CENCOOP-a, a tijekom ove godine očekuje se i porast te aktivnosti s obzirom na predsjedavajuću ulogu, kao i

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA OBRAMBENU POLITIKU
SLUŽBA ZA NATO
I PARTNERSTVO ZA MIR
raspisuje**

INTERNI NATJEČAJ

za popunu upražnjenih radnih mjesta

1. Viši stručni savjetnik - časnik u PCC, ustrojbeno mjesto: pukovnik - jedan izvršitelj, mjesto službe: Mons, Kraljevina Belgija

Uvjeti: - VSS - društveni ili tehnički smjer
- zapovjedno i operativno iskustvo
- završena Zapovjedno-stožerna škola
- znanje engleskog jezika
- minimalno 90% ALCPT
- poželjno iskustvo na poslovima međunarodne vojne suradnje
Očekivano stupanje na dužnost je 1. rujna 2005.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta potrebno je dostaviti do 13. svibnja 2005. na adresu: Ministarstvo obrane, Služba za NATO i Partnerstvo za mir, Zvonimirova 12/II, 10 000 Zagreb ili na e-mail: natomorph.hr

Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon 01/4568-750 ili 01/4568-099

Uspon na Gharib Ghar

U nekoliko minuta kolona entuzijasta razvukla se ovisno o fizičkoj pripremljenosti svakog pojedinca. Nakon više od sata napornog penjanja došli smo do najproblematičnijeg dijela neposredno pred sam cilj - 50 metara dugачki i jedva pola metra široki izbočeni vrh. Nakon svladavanja tog grebena našli smo se svi zajedno na malom, nekoliko kvadratnih metara širokom prostoru, vrhu Gharib Ghara

Iz Afganistana Robert MIKAC

Uz svakodnevne poslove koje pripadnici ISAF-a obavljaju u svojim ustrojbenim cjelinama povremeno se organiziraju razne manifestacije i druženja multinacionalnih pripadnika. Razna zapovjedništva organiziraju prigodne događaje, poput izložbi vojne tehnike i opreme, razna sportska druženja, poneka natjecateljskog karaktera, a u nekim je samo važno sudjelovati. I mi smo dali mali obol. U kampu Warehouse organizirali smo nedjeljno trčanje naših pripadnika a sudjelovali su i internacionalni kolege.

Jedna od ideja pripadnika ISAF-a je i ona o planinarenju. U realizaciji zamisli planinarenja DCOS (*Deputy Chief of Staff*) je od MNMP satnije zatražio MP ophodnju koja bi osiguravala vozila i područje tijekom planinarenja. Po dobivanju zahtjeva javio se i veliki interes pripadnika u satniji (pretežno Hrvata) za sudjelovanjem u penjanju, a ne samo u osiguravanju mjesta događaja. DCOS je bio oduševljen.

Sastanak je zakazan u pet ujutro na

Main Gateu kampa Warehouse i po formiranju kolone zaputili smo se prema Gharib Gharu.

Na vrhu

Po dolasku u podnože uz kratki uvod DCOS-a počeli smo odmah s penjanjem i to strmim dijelom. U nekoliko minuta kolona entuzijasta razvukla se ovisno o fizičkoj pripremljenosti svakog pojedinca. Pripadnici bolje fizičke kondicije diktirali su tempo. Plan tako ranog uspona bio je - dolaskom na vrh nazočiti izlasku sunca koji bi trebao biti zadihvajući. Kabul je smješten na ravnom platou na 1800 m n/m, okružen snježnim planinskim vrhovima višim od 3000 m. Tako da izgleda kao zarobljenik među tim gorostasima koji nijemo svjedoče o proteklom vremenu. Usponom na 2300 metara visok Gharib Ghar koji se nalazi sjeveroistočno od Kabula dobila bi se predivna slika prvih jutarnjih zraka sunca koje bi obasjavale Kabul i područje oko njega. No tijekom uspona počela je kiša i bilo nam je jasno da ćemo biti uskraćeni za dio doživljaja zbog kojeg smo krenuli. Nakon više od sata napornog penjanja došli smo do najproblematičnijeg dijela neposredno pred sam cilj - pred 50 metara dugачki i jedva pola metra široki izbočeni vrh. Za svladavanje tog opasnog grebena trebala je maksimalna pažnja i postaviti užad za osiguranje. Nakon svladavanja tog grebena našli

smo se svi zajedno na malom, nekoliko kvadratnih metara širokom prostoru, vrhu Gharib Ghara.

Izostao izlazak sunca, ali ne i zadovoljstvo

Zadovoljstvo zbog uspješnog uspona bilo je veliko i nije ga mogla pokvariti niti kiša koja nas je neumoljivo natapala. Nismo uspjeli vidjeti izlazak sunca ovaj put ali radost postignutim, zajedničko druženje i razgledavanja prirodnih ljepota s ovako visoke točke bilo je pravo zadovoljstvo. Po dolasku svih polaznika na taj, sada već skučeni plato, uvidjeli smo da su pripadnici hrvatskog kontingenta najbrojniji, na što smo bili vrlo ponosni. Od početka misije krasni veliko zajedništvo i težnja istim ciljevima. A ovakvim akcijama dodatno produbljujemo naš zajednički duh. Francuski pripadnici donijeli su boce crnog vina, popivši po gutljaj i na pravivši nekoliko skupnih i pojedinačnih fotografija krenuli smo u isto tako naporan i opasan spust koji je bio još problematičniji zbog skliskih stijena.

Po silasku sa strmine Gharib Ghara nailazimo na pastire s nekoliko stada ovaca, fotografiramo se zajedno s njima i pozdravljamo se od ostalih sudionika. Sjedamo u naša vozila, javljamo u našu MP postaju da se vraćamo i završavamo našu malu avanturu. A tek je bilo sedam sati i nekoliko minuta toga dana, radni dan je tek počinjao a mi smo već imali jedan važan uspon iza sebe. Ne toliko važan zbog svladavanja 500 metara nadmorske visine nego postignutog zajedništva, kako među našim pripadnicima tako i s kolegama drugih nacija s kojima zajedno radimo na poslovima unutar ISAF-a. ■

Sudionici uspona na vrhu Gharib Ghara

Posao u Delhiju

Jedan od poslova *liaison officera* u Delhiju je svakodnevno praćenje zbivanja u Indiji. Naravno, da biste navečer tijekom nekoga prijama mogli kvalificirano razgovarati s veleposlanicima, vojnim atašeima, akademicima i suprugama uzvanika morate vladati materijom. Ne zato da biste iznosili vaše osobne stavove, nego da biste kvalificirano odgovorili na pitanja tipa "Što se zbiva na crti razgraničenja" ili "Kakva je uloga UN-a u prvom autobusu Srinagar - Muzafarabad..."

Iz Indije Davor ČULJAK

Jedan od poslova *liaison officera* u Delhiju je svakodnevno praćenje zbivanja u Indiji i političkih aktivnosti i reakcija vezanih uz globalnu političku situaciju, odnosa s Pakistanom i indijske procjene događanja u Kašmiru i njegove budućnosti. Naravno, da biste navečer tijekom nekoga prijama mogli kvalificirano razgovarati s veleposlanicima, vojnim atašeima, akademicima i suprugama uzvanika, i dostoјno reprezentirati ambleme na lijevom i desnem ramenu vaše najbolje odore koju imate (nažalost iz nekih razloga nisu vam dali svečanu kad ste krenuli), morate vladati materijom. Ne zato da biste iznosili vaše osobne stavove, nego da biste kvalificirano odgovorili na pitanja tipa "Što se zbiva na crti razgraničenja" ili "Kakva je uloga UN-a u prvom autobusu Srinagar - Muzafarabad" jer tu večer predstavljate prvenstveno UN, pa zatim neizbježno i s ponosom i Hrvatsku.

Treba znati odgovore na sva pitanja

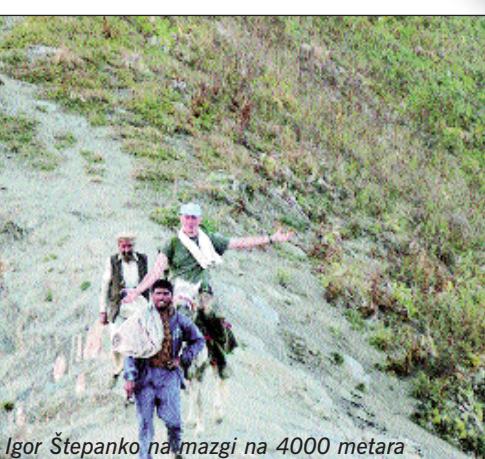
A da biste ih dostoјno predstavljali morate znati odgovoriti na sve što

vas pitaju. I što je još važnije, morate znati koliko i kako odgovoriti. Stoga, na primjer, morate znati ponešto o odnosima Kine i Indije kada vas pozovu na predstavljanje knjige Jairama Ramesha "Making sense of China" i ponešto o Bangladešu kada vas pozovu na proslavu povodom nacionalnog dana Bangladeša. U brdu dostupnih informacija ne bi vam smjele promaknuti prve reakcije premijera Singha na američku odluku o isporuci F-16 Pakistanu u kojima nije skrival razočaranje, ili njegovu konstataciju na upit hoće li tijekom kriket meča u Delhiju s predsjednikom Mušarafom razgovarati i o Kašmiru - - "Zasigurno nećemo o vremenu". Ne smijete pokazati iznenađenje kad dodete na prijam u organizaciji Južnoazijske slobodne medijske asocijacije SAFMA u povodu posjeta done-davnog pakistanskog premijera i predsjednika Pakistanske muslimanske lige Shujaata Hussaina, kad vam oko vrata zakače vjenac svježeg cvijeća i kad među dvjestotinjak uzvanika uočite barem stotinjak lijepih političarki, većinom šalovima prekrivene kose i golih leđa. Isto tako ćete s neskrivenim ponosom, ali dostoјanstveno, na istom skupu primiti konstatacije cijenjenog indijskog parlamentarca izrečene pred drugima da je Hrvatska najljepša zemlja na svijetu. Ili izjavu slovačkog vojnog atašea prilikom razgovora u slovačkom veleposlanstvu uz izvrsnu borovičku da je Hrvatska neopisivo lijepa, te da joj je mjesto u Europskoj uniji, u što njezina država svojom dosadašnjom službenom potporom pokušava uvjeriti one koji toga nisu svjesni.

Otišao je prijatelj svijeta

U svim ćete indijskim novinama pronaći i neskrivene izraze poštovanja prema Svetom Ocu, izrečene od početka njegove bolesti do danas. Naći ćete i izraze poštovanja koje je izrekla uvijek suzdržana Kina. Vidjet ćete da su zastave u Delhiju u Indiji u kojoj živi ukupno 2,3 % kršćana, a valjda nešto više od 1 % katolika, spuštene na pola kopla. Kad prođete prelijepim Shantipathom gdje su predana mnoga veleposlanstva, vidjet ćete da su na svima barjadi danima spušteni u znak žalosti za čovjekom koji je svijet mijenjao na bolje. U novinama ćete pronaći intervju s bratom njegovog atentatora u kojem govorci o tome kako je veliki čovjek oprostio i postao najbolji prijatelj obitelji čiji ga je izdanak iz nekih iracionalnih razloga toliko mrzio i odlučio se na ono što mu, srećom po svijet, nije uspjelo. Isto tako ćete danima čitati prenesene isječke intervjuja iz The Suna u kojima se danas osamdesetogodišnja Halina Kwiatkowska sjeća svog trinaestogodišnjeg dečka Karola Wojtyle zvanog Lolek, koji je volio nogomet i koji je bio toliko različit od drugih dječaka jer je već tada čitao teške filozofske knjige.

Nakon petnaest uspješnih mjeseci podarenih Kašmiru pozdravili smo se s uvijek dobro raspoloženim Igorom Štepankom, prvim Slavoncem koji je jahao na 4 000 metara, tamo gdje su drugi jedva mogli hodati. Pametan čovjek, kupio mazgu. Nigdje ne piše da na prvu crtu ne smiješ dojahati. Falit će Igor ovdje, ne samo nama. Svima onima koji su ga upoznali. *Very good job! Good luck, sir!*

Igor Štepanko na mazgi na 4000 metara

Malaria

U stručnim analizama UN-a, mala rija se navodi kao vodeća po smrtnosti zajedno s prometnim nesrećama osoblja koje sudjeluje u mirovnim operacijama u svijetu. Idući dalje UN kaže da u svijetu godišnje umire od mala rije više od milijun ljudi, a 75% čine djeca. I upravo iz tog razloga UN organizacija nastoji preventivno djelovati na tom polju

Klinika

Iz Liberije Dražen BARTOLAC

Vjerujem da će vas sada malo "daviti" s ovom temom, ali pročitajte jer nakon jednogodišnje misije u Sijera Leoneu i sada nakon pet mjeseci u Liberiji mislim da je potrebno znati sve o mala riji, koje su moguće posljedice i kako se zaštитiti. Ovo pišem isključivo zbog časnika koji razmišljaju i spremaju se za odlazak u međunarodnu UN-ovu misiju u mala rično područje, kao što su primjerice ova u Liberiji, Sijera Leone ili Obali Bjelokosti gdje je to vrlo opasno. Drugi neka primek znanju jer su možda njihovi nadređeni.

Opasan ubod komarca ženke

U stručnim analizama UN-a, mala rija se navodi kao vodeća po smrtnosti zajedno s prometnim nesrećama osoblja koje sudjeluje u mirovnim operacijama u svijetu. Idući dalje UN kaže da u svijetu godišnje umire od mala rije više od milijun ljudi, a 75% čine djeca. I upravo iz tog razloga UN organizacija nastoji preventivno djelovati na tom polju.

Nastoji po dolasku u misiju, predavanjima pomoći kako se zaštiti od mala rije, iznijeti kritične momente kako se mogu prepoznati simptomi mala rije u najkraćem mogućem vremenu, i što je najvažnije, koje su posljedice i koliko dugo traju.

Kažu da samo ženka komarca prenosi mala riju, tj., njenim ubodom prenosi se infekcija na jetru. Nakon 10 do 20 dana inkubacije, paraziti iz jetre preko krvi se šire i napadaju crve-

na krvna zrnca. Tih prvih 10 do 20 dana inkubacije, dok se paraziti razmnožavaju u jetri, može se dogoditi da čovjek čak i nema nikakve simptome. Inače to se utvrđuje analizom krvi u kojoj se pod mikroskopom može vidjeti postoje li paraziti. Zaštita je Larijam - tablete koje preporučuje i UN, a piju se strogo svakih sedam dana. Nitko ne jamči da nećete dobiti mala riju ako pijete Larijam,

i to od cerebralne mala rije koja je najgori oblik mala rije, čovjek se zapita svašta. A od nje se umire u roku dva dana ako niste na vrijeme reagirali i teško se liječi. I kada to čujete i malo više dozname o tome, što reći! I počinjete svaki dan "analizirati" reakciju svog tijela po svim poznatim činjenicama. I vjerujte, tako iz dana u dan. Nije lako!

Problem nastaje kada vam "crvena lampica" signalizira da nešto nije u redu. Što tada? Lažna uzbuna ili je stvarno "nešto"? Nema dvojbe - treba reagirati. Mislim da će se naša liječnica Katona složiti! A upravo to nam se dogodilo prije mjesec dana. Moja temperatura 38,7, a Šimina 37 i nešto. Nedjelja popodne. Pero vozi Šimu i mene u jordansku bolnicu. Ležim na jednom stolu, Šime na drugom, a Pero koordinira. Ma, nikome ne vjeruješ, osim svom. Boce s

infuzijom vise, a naš Šime jauče (nisu mu pogodili venu). Napravili smo sve moguće analize, pa i test na mala riju koji je bio negativan. Međutim, liječnik mi kaže da on sumnja na mala riju te da trebam uzeti "kuru" tableta od tri dana. Što reći! Nije - a možda ipak je. Popio sam, mada mislim da nije bilo potrebno jer sam nakon sedam dana otišao u Christian Hospital da mi naprave analizu krvi jer to je domaća bolница i tko zna više o mala riji ako ne oni. I opet je bio negativan test. A što je bilo, tko će znati. I kako bi naš Šime rekao: "Pati vidi"!!! ■

Lokalna ljekarna

ali je sigurno da će intenzitet bolesti biti manji.

Kad temperatura poraste...

U našem SMVO u Rakitju dobili smo Larijam za misiju i imali smo kvalitetna predavanja na tu temu, ali znate već kako to ide... U vrijeme pripreme za odlazak u misiju, koje je obično neposredno pred odlazak, čovjek je u "sto" problema i neizvjesnosti, te osobnom selekcijom sluša ono što mu se taj čas čini najvažnijim. Ali sada, kada su u proteklih pet mjeseci misije, u roku od 2 do 3 mjeseca, umrla trojica pripadnika misije

Vojno nakladništvo u rumunjskim oružanim snagama

Časopisi s dugom tradicijom

Rumunjsko vojno nakladništvo izdaje tri časopisa (tjednik, mjesecačnik i tromjesečnik), radi dvije tjedne radioemisije, snima kratke dokumentarne filmove te uređuje Internet stranicu nakladništva. Tome treba pridodati i dvije tjedne TV emisije koje stvara ekipa TV studija. Respektabilna je to količina proizvoda, namijenjena dijelom unutarnjem informiranju pripadnika vojske ali i široj javnosti

Napisao i snimio Toma VLAŠIĆ

Urednici rumunjskih izdanja u razgovoru s izaslanstvom Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a

Nedavni posjet Službi za odnose s javnošću rumunjskog Ministarstva obrane omogućio nam je detaljniji uvid u organizaciju, stanje i projekte vojnog nakladništva. Organizacijski, nakladništvo je odjel u sklopu Službe za odnose s javnošću. Iako je TV studio organizacijski samostalan ovdje ćemo ga obraditi kao dio nakladništva zbog istovrsnosti posla.

Odjel nakladništva je u odvojenim prostorima, izvan središnje zgrade Ministarstva obrane u kojoj je smještena Služba i TV studio. Prostorije nakladništva su u središtu Bukurešta, u aveniji Unirii, jednoj od najvećih avenija, ostavštini Ceausescuovih urbanističkih pokušaja 80-ih godina prošlog stoljeća. Zgrada na broju 57 udomila je u prizemlju i na prvom katu urede vojnog nakladništva. Prostor je novouređen, sobe su prostrane i pune svjetla, mjesta ima dovoljno za dvadesetak djeplatnika tako da nema gužve, pretrpanosti i s

njima povezane nervoze.

Nakladništvo izdaje tri časopisa (tjednik, mjesecačnik i tromjesečnik), radi dvije tjedne radioemisije, snima kratke dokumentarne filmove te uređuje Internet stranicu nakladništva. Tome treba pridodati i dvije tjedne TV emisije koje stvara ekipa TV studija. Respektabilna je to količina proizvoda, namijenjena dijelom

unutarnjem informiranju pripadnika vojske ali i široj javnosti. Časopisi su dostupni javnosti, imaju i nešto civilnih pretplatnika, TV i radioemisije se emitiraju na rumunjskoj nacionalnoj televiziji, odnosno radiju. Time je pokriven velik dio populacije koji ima priliku iz prve ruke saznati probleme, novosti i dostignuća rumunjske vojske.

Tiskani mediji

Tjednik *Observatorul militar* ima tradiciju dugu čak 146 godina. Prvi je broj tiskan 1859. što taj list čini jednim od najstarijih europskih vojnih izdanja. Tijekom burne rumunjske povijesti list je nekoliko puta mijenjao ime. Od 1994. opet nosi staro ime. Tiska se u boji na 24 stranice novinskog formata. Objavljuje novosti, intervjuje, kraće analize i stručne prikaze, prati aktualnosti na vojnom i obrambenom području te aktivnosti rumunjske vojske. Redakcija broji 10 ljudi, uz njih prilozima sudjeluju i pripadnici rumunjske vojske te novinari i drugih redakcija.

Mjesecačnik *Spirit militar modern* pokrenut je 1938., a daljnje izlaženje prestalo je tijekom II. svjetskog rata. List je u formi stručnog mjesecačnika ponovno pokrenut 1993. Bavi se pitanjima vojne psihologije, vojne sociologije i izobrazbe u vojsci. Izlazi na 40 stranica formata A4, a redakcija broji četiri čovjeka. U listu se objavljaju radovi stručnjaka s navedenih područja, a osobito iskustva skupljena za sudjelovanja rumunjskih vojnika u raznim mirovnim misijama.

Tromjesečnik *Viata Militara* bavi se kulturom i vojnom poviješću. Mjesto je na kojem pripadnici vojske mogu objavljivati svoje literarne i grafičke rade. Važan je element kulturnog života u vojsci. Prvi list slične tematike u rumunjskoj je vojsci pokrenut još 1935. tako da tradicija i u ovom listu igra važnu ulogu.

Elektronički mediji

Redakcija radioemisije *Ora armatei* broji šest članova, a proizvode sat programa tjedno koji se emitira na

Novinarske sobe su prostrane, svijetle i uredne, a novinari su naravno na terenu

rumunjskom nacionalnom radiju. Emisija je magazinskog tipa, 60 posto sadržaja je govor, a 40 posto glazbe. Bavi se vojno-obrambenom, političkom i diplomatskom problematikom. Uz tu rade i posebnu emisi-

tiskanih i elektroničkih. Posebno treba pohvaliti jednostavan i pregleđan dizajn koji omogućava brzo učitavanje stranica. Za elektronička izdanja postoje rasporedi emitiranja te precizni tehnički podaci o kanalima na kojima se emitira.

Sva tri tiskana izdanja dostupna su u potpunosti na Internetu, a postoji i arhiva unatrag tri godine. Tako se svaki tekst osim u tiskanom može čitati i u internetskom izdanju. Slike su dostupne u dvije inačice, low

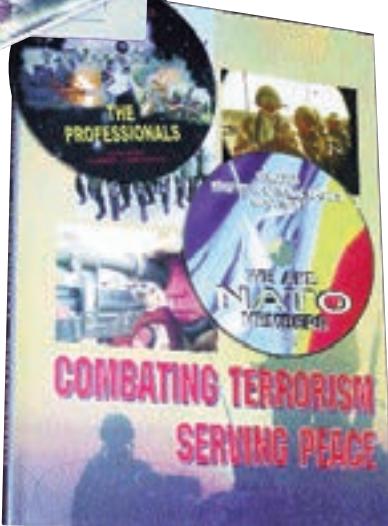
ju *Voci de Acasa* u trajanju od sat i četadesetak minuta za rumunjsko vojno osoblje na službi izvan zemlje.

Emitira se preko satelitskog programa rumunjskog nacionalnog radija.

TV studio M100 priprema emisiju Pro patria koja se emitira tjedno i traje jedan sat. Emitira se na rumunjskoj nacionalnoj televiziji. Rade i emisiju Standard NATO, također jedan sat tjedno, posvećenu rumunjskim vojnicima na službi izvan zemlje. Kao i slična radioemisija emitira se preko satelitskog programa rumunjske nacionalne televizije.

Odjel održava i vlastitu web stranicu na adresi www.presamil.ro koja je ustvari samostalni medij i zainteresiranim nudi mnoštvo informacija. Sadrži pregled svih izdanja,

■ Dio tiskovnih i elektroničkih povremenih izdanja

resolution izravno u tekstu, a ako dovedemo pokazivač miša na sliku možemo otvoriti *medium resolution* sliku. Vrlo dobro rješenje koje zainteresiranim diljem svijeta omogućava pristup kvalitetnim i uporabljivim slikama.

Postoji i posebna galerija slika podijeljena u nekoliko tema; kopnena vojska, mornarica, zrakoplovstvo, međunarodne misije u kojima sudjeluje rumunjska vojska i slično.

Jedino što se web stranici može prigovoriti je to da je samo na rumunjskom pa je informativnost i iskoristivost za strance malena, osim izvrsne galerije slika.

Spremni za isporuku preplatnicima

Povremena izdanja

Osim stalnih proizvoda nakladništva izdaju se i povremena izdanja, tiskana i elektronička. Kod tiskanih izdanja to su razne knjige i monografije prigodnog karaktera. Elektronička izdanja obuhvaćaju filmove i glazbene CD-ove. Predstavite ćemo ukratko dva zadnja kratka dokumentarca. Film The Professionals predstavlja budućnost rumunjske profesionalne vojske. Pričom ispričanom prikazom sve tri grane rumunjske vojske pokazuje se sadašnji doseg i planirani razvoj u smjeru potpune profesionalizacije do 2007. Film We are NATO members govori o ostvarenju najvažnijeg rumunjskog obrambeno-sigurnosnog cilja - priključenju NATO savezu. Ta su nam dva filma bila dostupna na CD-u, kao datoteka u formatu mpeg1 koji ne nudi najveću dostupnu kakvoću (kao npr. mpeg2 ili mpeg4 codec) ali omogućava prikazivanje i na relativno slabim računalima. Planiraju još nekoliko filmove posvećenih sudjelovanju u misijama u Afganistanu i Iraku.

Jedna od tema vodilja u uređivanju svih stalnih i povremenih izdanja je praćenje vojnika u mirovnim misijama izvan zemlje. To ne čudi kad se zna da oko 2000 rumunjskih vojnika služi izvan zemlje. Najviše ih je u Iraku, 868, zatim 650 u Afganistanu, ostatak otpada na misije u BiH, na Kosovu, u Africi....

Iskustva stečena u tim misijama od velike su važnosti i to se vidi i u izboru i obradi tema svih izdanja. Budućnost nakladništva će donijeti još naglašeniji stručni pristup jer se vojska mijenja u smjeru pune profesionalizacije, a s njom se mora mijenjati i vojno nakladništvo. ■

■ Internet stranica rumunjskog vojnog nakladništva

Simulacijska vježba "Mirovne operacije - CAX 01" u vojarni Ivana V. Draškovića u Varaždinu

Računalnom simulacijom do učinkovitije provedbe na terenu

U varaždinskoj vojarni Ivana V. Draškovića od 18. do 22. travnja održana je prva simulacijska vježba za mirovne operacije na programskom modelu SPECTRUM pod nazivom "Mirovne operacije - CAX 01".

Riječ je o simulacijskoj vježbi združenih namjenski organiziranih snaga za mirovne operacije koju je vodio brigadir Zdravko Jakop. Nositelj provedbe vježbe bilo je Operativno strategijsko simulacijsko središte (OSSS) koje se uspostavlja s ciljem provođenja obuke za vođe i stožere organizacija za ratne i neratne operacije. Inače OSSS je nova ustrojbeni cijelina u sastavu Zapovjedništva za združenu izobrazbu i obuku "Petar Zrinski", a počeo je s radom sredinom 2004. godine. U vježbi su sudjelovale ustrojbine cjeline OSRH koje su nositelji uvježbavanja ili su u pripremi sudjelovanja u međunarodnim mirovnim operacijama, a vježba se provodila na simulacijskom pro-

gramskom modelu SPECTRUM i to je prva službena simulacijska vježba OSRH na tom modelu, a ujedno se i prvi put simulacijska vježba provodi izvan simulacijskog središta tj. na lokaciji razmještaja postrojbe. Ciljevi spomenute vježbe bili su prvenstveno potpora realizaciji partnerskih ciljeva, potom implementacija simula-

cije - CAX 01" prati metodologiju planiranja i organiziranja NATO-ovih vojnih vježbi. CAX vježbi prethodi stožerna vježba - trenaž, a u planu je i provedba vježbe na terenu sa stvarnim snagama u organizaciji Središta za MVO.

SPECTRUM je simulacijski sustav koji služi za obuku i uvježbavanje sudionika vježbe u procedurama zapovijedanja i nadzora, u procesu donošenja odluke te u koordiniranju snaga ili organizacija na svim razinama - strategijskoj, operativnoj i taktičkoj. Specifičnosti tog sustava su niska cijena obuke, visoka razina i učinkovito uvježbavanje i izvodi se na PC računalima i pomaže u obuci prvenstveno u neratnim operacijama.

Scenarij provedene vježbe kojim je zamišljena provedba sigurnosne i civilno-vojne operacije na određenom području uz postupno prebacivanje djelovanja na druge odgovorne organizacije, omogućio je uvježbavanje niza zadaća i aktivnosti, a odnosile su se na provođenje operacije nametanja mira, borbenih operacija, operacija potrage i spašavanja, zaštite veleposlanstava, evakuaciju iz neprijateljske sredine, provođenje vojnih operacija u urbanom području, suradnju s nevladinim organizacijama, provođenje operacija humanitarne pomoći i dr.

V. PINTARIĆ

cijskih vježbi za provedbu mirovnih operacija u sustav obuke OSRH, testiranje sustava SPECTRUM te provedba vježbe na mjestu razmještaja postrojbe.

Oznaka CAX (*Computer Assisted Exercise*) znači da je riječ o računalno poduprtoj vježbi, odnosno vježbi zapovjednih mesta u kojoj računala simuliraju operacijsku okolinu i osiguravaju prikaz događaja, rezultata i posljedica međudjelovanja sudionika vježbe. Inače vježba "Mirovne opera-

Vježba o stražarskoj i službi dežurstva

Metodsko-pokazna vježba "Službe dežurstva" i "Stražarske službe", koju je pratilo tim iz HKoV-a, te zapovjednici središta, škola i postrojbi OSRH-a provedena je u koprivničkom Središtu za obuku pješaštva, sredinom travnja.

Svrha vježbe bila je prikazati organizaciju i rad službe dežurstva i stražarske službe uz dosljednu primjenu Službovnika OSRH i Propisnika o stražarskoj službi OSRH i drugih zapovjednih mjeru te standardizirati i usvojiti jedinstven pristup metodici pripreme i provedbe službe de-

žurstva i stražarske službe.

Na početku MPV-a, u uvodnoj riječi, sve nazočne pozdravio je zapovjednik SzOP-a Koprivnica brigadir Filip Aračić istaknuvši da se sve radnje i postupci koji će biti prikazani na vježbi već nekoliko godina provode u koprivničkom SzOP-u.

Metodsko-pokazna vježba je prikazana multimedijalnom prezentacijom, koju je vodio voditelj Operativnog odsjeka bojnik Ante Radić ujedno i voditelj vježbe. Prikazane su važnije radnje i postupci koje provode služba dežurstva i stražarska služba - od pripreme za službu do postupaka za uzbunjivanje.

OJI

Kadetima prezentiran rod PZO

Prvi naraštaj kadeta boravio je 17. travnja u vojarni "Pukovnik Milivoj Halar" u Dugom Selu, gdje je upriličena multimedijalna prezentacija roda PZO, te metodsko-pokazna vježba na temu "Zauzimanje paljbenog položaja i priprema za provedbu PZO topničko-raketne bitnice".

snimio Dubravko KOVAC

Riječ je o realizaciji plana obuke u sklopu koje se kadeti upoznaju sa svim rodovima OSRH, kako bi se na kraju školske godine, usklađivanjem svojih želja i potreba Hrvatske vojske mogli opredijeliti za konkretnu djelatnost unutar nekog roda. U kontekstu navedenog, kadeti su već posjetili poligon u Gašincima, Kar-

lovci i Slunju, upoznavši se tako s temeljnim značajkama kopnene vojske. U perspektivi ih očekuje i obilazak HRM-a i HRZ-a.

Trideset i dvoje kadeta u pratnji svojih obučavatelja, zapovjednika Kadetske škole brigadira Stipe Baršića, operativnog časnika Kadetske škole satnika Zlatka Boršića, zapovjednika skupine kadeta iz Odjela Split nadnarednika Lukija Ljubića, te zapovjednika skupine kadeta iz Odjela Zagreb narednika Darka Arapovića, u vojarnu u Dugom Selu stigli su u ranim jutarnjim satima. Prema provedbenom planu nositelja vježbe, 202. brigade PZO-a, prvo su im održane multimedijalne prezentacije. O rodu PZO izlagao je načelnik Odjela PZO u HKoV-u, pukovnik Branko Vincelj, upoznavši kadele s poviješću, namjenom, ciljevima i zadaćama toga roda oružanih snaga. Bojnik Tomica Sabolić, načelnik Odjela ABKO, prezentirao je nuklearno-biološko-kemijsku obranu kroz presjek njezine namjene, uloge, te perspektive. Slijedilo je izlaganje o strukama HKoV-a, koje je održao načelnik Odjela struka HKoV-a pu-

snimio Dubravko KOVAC

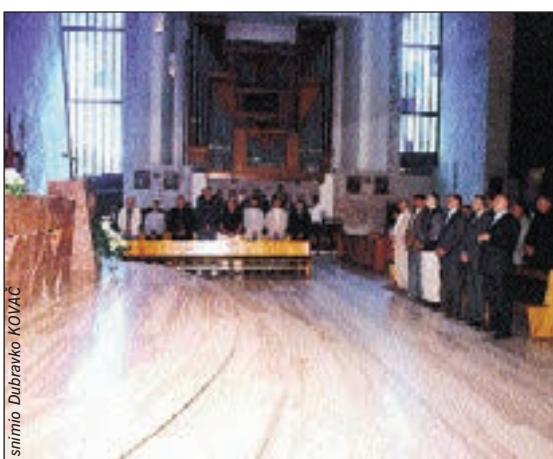
kovnik Stjepan Jurević, te prezentacija 303. logbr koju je iznio njezin zapovjednik, pukovnik Nenad Antonović. Nakon prezentacije kadeti su se upoznali s taktičko-tehničkim sredstvima roda PZO i NBKO, te imali prigodu pobliže razgledati topničke i raketne sustave, kao i sredstva za kemijsku detekciju i NBK dekontaminaciju. Na posljetu je došao i najzanimljiviji dio - pokazna vježba. U sklopu nje kadetima je prezentirano formiranje topničko-raketne bitnice PZO, uzbuđivanje postrojbe, pripreme za hodnju, izviđanje puta, zauzimanje paljbenog položaja, te organizacija i provedba bojnog djelovanja. Postrojba ABKO dekontaminirala je za vrijeme vježbe topnički vod PZO BOV-3. Nakon posjeta Dugom Selu, kadeti su se uputili prema vojarni "Croatia", u obilazak 303. logbr i na upoznavanje s njezinim kapacitetima.

A. DEČAK

Misa zadušnica za poginule pripadnike Zdruga

U crkvi Sveta mati slobode održana je 16. travnja misa zadušnica za poginule pripadnike 1. hrvatskog gardijskog zdruga i specijalnih postrojbi.

Peta je to misa održana u sjećanje na one koji su u obrani domovine položili svoje živote. U njihov spomen, mise organiziraju njihovi suborci, koji su se i na ovoj okupili u nemalom broju, zajedno s rodbinom i prijateljima 82 žrtve. Bojnik u mirovini, Ante Mamić istaknuo je kako je ovo tek mali dio ko-

snimio Dubravko KOVAC

jim se može iskazati poštovanje svakom od poginulih, koji su dragovoljno krenuli u rat, ne misleći pri tome ni na što osim na slobodu koju danas svi uživamo. Veliki broj okupljenih u crkvi Sveta mati slobode pozdravio je i nekadašnji zapovjednik 1. HGZ-a general bojnik Miljenko Filipović. U čast poginulim pripadnicima 1. HGZ-a organizatori su nakon mise položili vijence pred crkvom.

A.D.

Prijava na izložbu

U Galeriji "Zvonimir", održat će se krajem ove godine izložba radova MO-a i GSOS-a RH. Pozivamo sve djelatnike koji se bave bilo kakvom likovnom djelatnošću da se prijave za izložbu koja će biti revijalnog karaktera, bez žiriranja. Poziv smo uputili u rujnu prošle godine, a ovim putem želimo podsjetiti da je rok prijave za izložbu 31. svibnja 2005. Sve obavijesti, kao i prijave mogu se dobiti u Galeriji "Zvonimir", Zagreb, Bauerova 33, Zrinka Pillauer Marić prof., tel: (45)67-926, fax: (45)68-394, e-mail: galerija.zvonimir@mohr.hr

Snage KFOR-a uvode sustav za praćenje vozila

TVRTKA EADS isporučit će NATO-u sustav za praćenje vozila IFTS (Interim Forces Tracking System) koji će se postavljati na vozila u sklopu misije KFOR na Kosovu. IFTS je sustav za stalno praćenje i trenutačno lociranje vozila, u ovom slučaju snaga KFOR-a.

Sustav je zamišljen i znatno šire, u konačnici bi trebalo pratiti sva NATO-ova vozila raspoređena na Balkanu, u misijama na Kosovu, BiH i Makedoniji. IFTS sustav koji će se postaviti na Kosovu bit će uporabljen i za terenska testiranja budućeg sustava za identificiranje i praćenje svojih postrojbi.

EADS će u zapovjedništvu KFOR-a u Prištini instalirati srednji server koji će u početku moći pratiti do 142 vozila. Do kolovoza ove godine sustav će biti dovršen pa će moći pratiti do 600 vozila. Vozila će biti opremljena ojačanim podatkovnim terminalima što će im omogućiti prijam i prikazivanje položaja drugih vozila u njihovoj blizini, uz druge taktičke informacije.

IFTS se temelji na informacijskom i sigurnom komunikacijskom pod-

NATO

sustavu. Informacijski je dio temeljen na informacijskom sustavu Imp@ct koji omogućava vozilima da odašilju i primaju zemljopisnu lokaciju vozila u njihovoj blizini te prijam taktičkih informacija kao npr. zabranjene i opasne zone. Imp@ct podržava slanje i tekstualnih poruka. Zapovjedništvo ima mogućnost praćenja svih poruka upućenih vozilima tako da može stvoriti zajedničku operativnu sliku.

Komunikacija između vozila i Za-

povjedništva KFOR-a u Prištini vodi se radiokomunikacijskom mrežom koja odgovara TETRAPOL standardu. Mrežu je također isporučio EADS, a trenutačno pokriva oko 90% površine Kosova. EADS je razvio i mogućnost djelovanja na području koje ne pokriva radio-mreža, a riječ je o autonomnom prenosnom komunikacijskom modulu koji privremeno uspostavlja mrežu na određenom prostoru.

M. PETROVIĆ

Grčka oprema svoje F-16 s JHMCS-om

TIJEKOM ožujka tvrtka Vision Systems International objavila je kako je sklopljen ugovor s grčkim ratnim zrakoplovstvom za isporuku vrlo vrijedne opreme, odnosno JHMCS (Joint Helmet Mounted Cueing System) sustava za grčke Falcone. Naime novim JHMCS sustavom Grčka kani opremiti svoje borbene avione F-16C/D Block 52, odnosno

letačku opremu svojih pilota na tim avionima. I taj paket nabave, odnosno opremanja grčkih aviona realiziran je preko Peace Xenia 3 programa, sklopljenog između Sjedinjenih Američkih Država i Grčke.

JHMCS sustav omogućava pilotu u avionu tijekom zračne borbe tzv. *first look, first shot* mogućnost, odnosno omogućava pilotu ciljanje i

ispaljivanje projektila a da prvo ne mora manevrirati cijeli avion točno u željenom smjeru, te se tako osigurava velika prednost pri velikim g opterećenjima, odnosno režimima leta. Pilot pomoću JHMCS sustava treba usmjeriti glavu u željenom smjeru što je sustavu dovoljno da obavi zahvat cilja, odnosno ispaljenje projektila. JHMCS sustav dosad se s uspjehom ugrađuje na borbene avione F-15, F-16 i F/A-18, odnosno rabe ga USAF, US Navy, US Air National Guard. Uz Grčku, JHMCS sustav naručili su i Danska, Norveška, Poljska, Švicarska, Finska, Australija, Čile te Južna Koreja.

I. SKENDEROVIC

Kina predstavila LD 2000 CIWS

IAKO je već duže vrijeme poznato da kineska tvrtka NORINCO razvija novi protuzračni topnički sustav, njegovo postojanje službeno je potvrđeno na nedavnoj izložbi oružja i vojne opreme u Abu Dhabiju. Topnički sustav LD 2000 CIWS (*Close-In Weapon System*) trenutno prolazi kroz završnu seriju ispitivanja koje uključuje i bojno gađanje. Namijenjen je bliskoj zaštiti strateški važnih ciljeva kao što su uzletišta, zapovjedna mjesta, logistička središta i mostovi, a predviđeno je da djeluje unutar sustava koji obuhvaća radare za motrenje zračnog prostora i protuzračni raketni sustav srednjeg ili malog dometa.

LD 2000 CIWS postavljen je na kineski terenski kamion 8 x 8 koji su, radi nivelacije i postizanja što veće stabilnosti pri paljbi topa, opremili s četiri hidraulička stabilizatora. Daljinski upravljanja kupola s topom

smještena je na stražnji dio kamiona. Naoružana je sedmocijevnim topom kalibra 30 mm koji su opremili s dvije kutije za streljivo kapaciteta 500 granata. Top ima dvojnu mogućnost punjenja, te se u jednu kutiju mogu staviti probojne a u drugu rasprskavajuće granate. Brzina paljbe topa je 4000 granata u minuti, a ciljeve uništava kratkim rafalima. Maksimalni mu je domet 3000 metara, iako se ciljevi najčešće gađaju na udaljenosti od 1000 do 1500 metara. Za otkrivanje i praćenje ciljeva na krovu kupole nalazi se antena radara, te dnevna i termovizijska kamera, uz koje je postavljen i radarski daljinomjer. Taj ciljnički sustav prilagođen je otkrivanju i ciljanju malih ciljeva kao što su bombe i projektili zrak-zemlja, te

krstareći projektili koji lete na vrlo malim visinama. Cijelom sustavom upravlja jedan topnik.

Početni podaci o ciljevima standardno dolaze iz zapovjednog vozila koje je opremljeno motričkim radarom. Jedno zapovjedno vozilo može kontrolirati do šest LD 2000 CIWS, od kojih bi tri trebala biti spremna za djelovanje a tri se prebacivati na nove položaje.

LD 2000 CIWS razvijen je na osnovi gotovo istovjetnog topničkog sustava razvijenog za kinesku ratnu mornaricu, a koji je pak vrlo vjerna kopija nizozemskog topničkog sustava Goalkeeper.

D. MIČIĆ

Novi izvidnički podvjesnik za Gripen

POTKRAJ ožujka u švedskom Linkopingu obavljen je prvi probni let Gripena s novim izvidničkim podvjesnim kontejnerom. Riječ je o Modular Reconnaissance Pod System (MRPS) podvjesniku, kojeg razvija tvrtka Saab-Tech u suradnji s tvrtkama Terma A/S i AerotechTelub koje su zadužene za izradu podvjesnog kontejnera te za njegovo integriranje, te s tvrtkama Recon Optical, L3 Communication zaduženim za digitalnu i senzorsku opremu.

Tijelo MRPS podvjesnika podijeljeno je u tri sekcije. U središnju otvorenu rotirajuću sekciju smješte-

ni su senzor, odnosno digitalna kamera, sposobni za snimanje pri svim vremenskim uvjetima, i s raznih visina. U prednji i u zadnji dio kontejnera smješteni su ostali senzori, odnosno datalink pomoću kojeg se prikupljeni podatci šalju dru-

moću takvog sustava znatno dobiva i na funkcionalnosti unutar Network Centric okružja, što je danas jedna od temeljnih referenci pri prosuđivanju sposobnosti pojedine zrakoplovne platforme.

Prvi Gripen opremljen takvim izvidničkim podvjes-

gim korisnicima. Pomoću MRPS podvjesnika avioni JAS 39C/D moći će obavljati vizualne, radarske te ESM zadaće avioizviđanja. Novim MRPS podvjesnikom ne dobiva se samo na višoj kvaliteti podataka prikupljenih iz zraka, nego se po-

nim kontejnerom trebao bi ući u operativnu uporabu tijekom iduće godine, kada bi u švedskom ratnom zrakoplovstvu trebao zamijeniti dosadašnjeg izvidnika, odnosno izvidničku inačicu Viggenu AJSF 37. Uz švedsko zrakoplovstvo, vrlo izgledni naručitelji MRPS podvjesnika su i Česka, odnosno Mađarska.

I. SKENDEROVIĆ

Robotizirano vozilo PRIMUS

Prvo javno prikazivanje autonomne vožnje PRIMUS-a bilo je početkom prošle godine na poligonu njemačke vojske u Pfullendorfu uz nazočnost predstavnika tvrtke, ministarstva obrane i stručnjaka iz NATO-a.

Cilj programa PRIMUS je razviti i integrirati napredne tehnologije potrebne za operativno djelovanje djelomično autonomnih besposadnih vozila. Preduvjet za uspjeh je sposobnost samostalnog identificiranja i izbjegavanja zapreka ili opasnih područja. Za tu je zadaću razvijen 3D laserski sustav koji pretražuje područje ispred vozila. Na temelju prikupljenih podataka računalo sustava u realnom vremenu stvara sliku područja ispred vozila, računa odgovarajući smjer kre-

tanja prema cilju te vodi vozilo prema određenoj točki.

PRIMUS može postići brzinu od 30 km/h na terenu i 50 km/h po dobroj putu, naravno dјelujući autonomno. Primjena takvog tipa vozila, predviđaju u EADS-u, bit će u onim situacijama i područjima gdje se čovjeka ne može poslati jer je to preopasno ili neizvedivo. Stručnjaci procjenjuju kako će uporaba takvih vozila oslobođiti vojnike nekih rutinskih, dosadnih ali potencijalno opasnih zadaća kao što je vožnja transportnih kamiona s potrepštinama.

Osim EADS-a i mnoge druge tvrtke diljem svijeta rade na sličnim vozilima. Pretpostavlja se kako će prva operativna besposadna vozila dobiti američka vojska u sklopu razvojnog programa FCS.

M. PETROVIĆ

EUROPSKA obrambena tvrtka EADS radi na razvoju besposadnog zemaljskog vozila PRIMUS (Programme of Intelligent Mobile Unmanned Systems). Razvoj teče na temelju dogovora s njemačkim ministarstvom obrane. Riječ je o robotiziranom besposadnom vozilu sposobnom za autonomno kretanje. PRIMUS je ustvari modificirano lako gusjenično vozilo Wiesel koje je u operativnoj uporabi u njemačkoj vojsci.

Bugarska nabavlja C-27J Spartane

PROŠLOGODIŠNIM ulaskom u NATO zajednicu Bugarska je krenula u realizaciju nekoliko važnih projekata koji se odnose na modernizaciju svojih oružanih snaga. Jedan od njih je i modernizacija transportnih kapaciteta što se dakako odnosi i na zrakoplovnu komponentu oružanih snaga. Jedna od zadnjih odluka koje su donesene u duhu opremanja zrakoplovstva je i nabava novih transportnih aviona. Tako je početkom travnja objavljena vijest kako se bugarsko ministarstvo obrane odlučilo na kupnju srednjih taktičkih transportnih aviona C-27J Spartan.

Novim avionima, koje proizvodi *joint venture* tvrtka LMAATS, koju zajednički tvore američki Lockheed Martin i talijanska Alenia Aerospace - Finmeccanica, Bugarska kani zamjeniti postojeću flotu transportera An-26. Bugarska ukupno kani kupiti osam aviona, a detalji ugovora tek se usklađuju. Nije teško prepostaviti kako će cijeli posao nabave novih aviona biti pomognut novim vrijednim offset aganžmanom za bugarsko gospodarstvo, o čemu možete više pronaći u Hrvatskom vojniku broj 28.

Novi avioni Bugarskoj su potrebni, kako za svoje unutarnje potrebe tako i za osiguranje redovitog zračnog prijevoza za opskrbu svojih postrojbi koje se nalaze u raznim operacijama izvan Republike Bugarske. Nabava "Mini Herculesa" nesumnjivo je velik korak za bugarsko ratno zrakoplovstvo. Njime se ne dobi-

va samo na kvaliteti transportne flote u funkcionalnom smislu, nego se njime puno dobiva i na interoperabilnosti unutar NATO zrakoplovne zajednice.

Dosad su C-27J Spartan nabavili, odnosno njegovu kupnju ugovorili, Italija koja je naručila 12 aviona, i Grčka koja je također naručila 12 aviona. Uz to velika su očekivanja od američkog FCA (Future Cargo Aircraft) programa modernizacije američkog vojnog zrakoplovstva, odnosno od kanadskog natječaja za nabavu aviona za potrebe SAR zadaca.

I. SKENDEROVIC

Thalesova modernizacija za AK-360

THALES Nederland ponudio je na tržište modernizacijski komplet za ruske mornaričke topove AK-630 koji ne dira u sam top već u njegov ciljnički sustav. Na temelju iskustva koje je ta tvrtka stekla tijekom modernizacije poljskih raketnih čamaca klase Orkan razvijena je ponuda koja obuhvaća zamjenu ruskog ciljničkog radara MR-123 Vjimpl s Thalesovim ciljničkim sustavima STING-EO ili LIROD Mk 2 koji obuhvaćaju radar i elektrooptičke sustave (dnevnu i termovizijsku kameru te laserski daljinomjer).

Thales tvrdi da su usporedbe pokazale da je top AK-630 bolji od zapadnih sustava iste namjene kao što su Phalanx kalibra 20 mm ili Goalkeeper kalibra 30 mm, te da se stoga njegova modernizacija novim ciljničkim sustavom i te kako isplati. Iako ne vjeruje da se može probiti na rusko tržište, Thales se nuda

poslovima s novim članicama NATO saveza (Bugarskom, Litvom, Poljskom i Rumunjskom), s Grčkom koja je nabavila nekoliko brodova s

tim topničkim sustavom, te s Hrvatskom koja taj topnički sustav ima na svojim raketnim topovnjačama.

S. RADAKOVIĆ

Nož Pentagon Elite

IZA IMENA Pentagon Elite ne skriva se nikakva elitna postrojba već je riječ o jednom od popularnijih preklopnih noževa američke tvrtke SOG. Nož je popularan kako među profesionalnim korisnicima tako i na civilnom tržištu.

Dolazi u dvije inačice Pentagon Elite i Pentagon

Elite II koji je ustvari uvećana inačica. Na oba je noža primijenjen napredni sustav bravljjenja sječiva nazvan Arc-Lock koji automatski zavravi otvoreno sječivo i sprečava njegovo slučajno sklapanje tijekom rada i ozljeđivanje korisnika.

Arc-Lock sustav bravljjenja vrlo je snažan, prema SOG-u može podnijeti pritisak od 450 kg bez opasnosti od prisilnog odbravljivanja i neže-

ljenog preklapanja sječiva. Rasklapanje sječiva vrlo je lagano jednom rukom zbog uporabe opruge. Povećana je i sigurnost sklopljene oštirice jer sustav sigurno sklopi sječivo unutar drške i sprečava slučajno otvaranje.

olakšalo sjećenje. Vrh noža je posebno konstruiran i ojačan, tvrtka ga naziva "shark tooth", odnosno Zub morskog psa. Drška je od sintetičkog materijala Zytel kojeg karakterizira iznimna čvrstoća i mala masa.

Pentagon Elite je rasklopljen du-

Nož se jednostavno rasklapa bilo kojom rukom i ne predstavlja problem ljevorukim korisnicima. Sam sustav Arc-Lock načinjen je precizno od visokokvalitetnog čelika i trebao bi korisniku služiti dugo i učinkovito.

Sječivo je od kvalitetnog čelika AUS8 tvrdoće 57-58 Rockwela, djelomično je nazubljeno kako bi se

gačak 21,8 cm, a sječivo je dugačko 9,9 cm. Masa noža je 93,7 grama.

Pentagon Elite II je rasklopljen dugačak 27,3 cm, sječivo je dugačko 12,7 cm, a cijeli nož je i nešto teži, 148 grama.

Kataloška cijena noža Pentagon Elite je 80 USD, dok Pentagon Elite II stoji 100 USD. Proizvođač za noževe daje doživotno jamstvo.

M. PETROVIĆ

Rat kao društvena pojava i činjenica

Nepobitna je činjenica da je rat društvena pojava i činjenica koja ciklički prati čovjeka kroz čitavu njegovu povijest, pa stoga zaslužuje temeljitiju analizu. Rat je i slojevita društvena pojava koja samim time u tumačenju ne trpi jednodimenzionalnost jer se on ne može svesti na puku tehnologiju

Tomislav RAVLIĆ

Svaki se rat razlikuje od drugog po nizu čimbenika tako da je nemoguće iz prethodnog rata donositi pouzdane zaključke o nekom drugom. Svaki rat nastaje pod utjecajem specifičnog spleta različitih povijesnih, političkih, vojnih, gospodarskih, geopolitičkih i drugih okolnosti koje su uvijek drukčije, pa tako i govorimo o različitim ratovima u drugom prostoru i vremenu kojima je u njihovu izučavanju potrebno prići uvijek na nov način.

Međutim, ma koliko rat bio slojevita i složena društvena pojava najvažnije je u svakom ratu jednostavnost i razumijevanje najviših vojnih i političkih ciljeva koji dopiru do svakog vojnika. Sve društvene kao i prirodne pojave ma koliko bile složene u svojoj biti svode se na svoje dijelove i jednostavnost ukoli-

ko se valjano analiziraju. Isto tako nužno je da i civilno stanovništvo na primjeren način bude upoznato s uzrocima i nastankom rata prije svega kako bi se umanjila panika koja može imati pogubne posljedice. Strah kao neizbjegnu pojavu nemoguće je izbjegći, ali budu li ljudi na primjeren i njima dostupan način upoznati s ratom, njegove posljedice možemo znatno umanjiti.

Rat kao nezaobilaznu, sveprisutnu i negativnu pojavu sa svim njegovim posljedicama lakše ćemo razumjeti ako pred njim ne zatvaramo oči nego naprotiv nastojeći ga što temeljitije upoznati daleko prije nego što izbije i što temeljitije se prepremiti od jačanja gospodarstva, preko vlastitih obrambenih i pravodobnih informacijskih, prometnih, psiholoških i drugih priprema. Ratni gubici bit će utoliko veći ukoliko

pravodobno ne uviđamo odakle dolaze ratne prijetnje a poslije toga i ratni vihor sa svim svojim katastrofičnim posljedicama.

Važno je pravodobno uočiti sve ratne prijetnje i za njih na što bolji način obaviti sve obrambene i druge pripreme kako bi se agresoru što djelotvornije suprotstavili. Međutim, rat kao nepovoljna društvena pojava ponajprije ima određenog odraza prije svega na gubitak i ranjavanje stanovništva, što je ponajprije najveća posljedica svakog rata. Tek poslije toga govorimo o svim ostalim gubicima, od narušavanja gospodarstva jedne ili više država, što svakako ovisi o opsegu i intenzitetu rata. S druge pak strane agresivni ili osvajački ratovi najčešće imaju za cilj osim osvajanja tuđeg teritorija i određene gospodarske ciljeve, zaposjedanje određenih ge-

ostrateških pozicija, izlaza na topla mora, kako bi se ratom došlo do određenih dobara kao što su nafta, pitka voda i druge vrijednosti, što se u konačnici svodi na dominaciju moći u određenom prostoru i vremenu. S obzirom na promjenjivu vrijednost dobara danas je to nafta, sutra može biti voda ili pak neka treća vrijednost ili više njih zajedno.

Nepobitno je da navedeni negativni učinci i dugoročne posljedice rata bivaju izraženiji razvojem i uporabom ukupne ratne tehnike ali i naroda koji vode rat. Tu mislimo da ni svaki agresor nije jednak, posebice kada je riječ o njegovu odnosu prema civilnom stanovništvu, zarobljenicima, ranjenicima, bolesnim, starijim osobama i djeci.

U tom smislu nemoralno je okretati glavu od rata kao veoma nepovoljne pojave ni u stanju mira upravo s ciljem da bi se cijelovito i znanstveno izučila najnovija hrvatska povijest, kako se ona u svom tragičnom izdanju ne bi ponavljala. Dakle, iako se bavimo vojnom sociologijom mi ne možemo određene društvene pojave, u našem slučaju rat, analizirati samo u

teorijskim shemama bez upućivanja na realno društveno, geopolitičko okruženje i vrijeme u kojem živimo.

Ono što je posebno važno istaknuti je da je rat katastrofična društvena pojava jer u ratu ginu ljudi, bivaju ranjavani, dugoročno pa i doživotno onesposobljavani za kasniju mirnodopsku djelatnost. To je ona

najcrnja, tamna strana rata, iako nije jedina. Mnogi narodi obrambenim ratom izvojevali su svoju slobodu i neovisnost kao što je i Hrvatska.

No, kad ističemo da je rat sveprisutna i neprevladana društvena pojava onda to potkrepljujemo slijedećim podacima. Istraživanja povjesničara pokazuju da je od 3500 godina poznate ljudske povijesti mir na zemlji trajao svega dvjestotinjak godina. Iz tog razloga nastala je poznata izreka "ukoliko želiš mir, spremaj se za rat". To je slogan pomoću kojeg su mnoge države uspjеле dulje vrijeme živjeti u miru. Čovjek i čovječanstvo iz te tragične povijesti nisu izvukli nikakve korisne pouke, kako za sadašnjost, tako i za budućnost. Naprotiv, razvojem znanosti, koja nalazi svoju praktičnu primjenu u vještini ratovanja broj poginulih, ranjenih i nestalih iz stoljeća u stoljeće neprestano se povećava. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Vatrena potpora

Iako se prije desetak godina činilo da je ugradnja topova velikog kalibra na ratne brodove nepotrebna, novi trendovi nagovještavaju bitnu promjenu

Piše Tomislav JANJIĆ

■ako nisu projektirani s tom namjerom američki su bojni brodovi tijekom II. svjetskog rata masovno rabljeni za topničku potporu snagama na kopnu. Razvoj mornaričkog zrakoplovstva i vođenih projektila istisnuo je bojne brodove iz svjetskih mornarica, iako je američka ratna mornarica tijekom osamdesetih godina prošlog stoljeća u operativnu uporabu vratila četiri bojna broda klase Iowa. Uz svojih devet topova kalibra 406 mm brodove su opremili krstarećim projektilima Tomahawk i protubrodskim projektilima Harpoon. Jedan od njih -

Missouri, intenzivno je rabljen 1991. tijekom operacija za oslobođanje Kuvajta od iračke okupacije. Unatoč njihovo velikoj vatrenoj moći bojni brodovi klase Iowa povučeni su iz operativne uporabe od 1990. do 1992. Tadašnji su vojni stručnjaci procijenili da je znatno učinkovitije i jeftinije ciljeve na kopnu uništavati borbenim zrakoplovima i krstarećim projektilima. Tada se činilo da će se uloga topništva na ratnim brodovima svesti na blisku protuzračnu i proturaketnu obranu.

Takva se "računica" uskoro poka-

zala potpuno krivom jer su od 1991. ratni brodovi sve manje djelovali na prostranstvima oceana, a sve češće u opasnim priobalnim vodama. Iskustva iz svih ratova u kojima je sudjelovala američka ratna mornarica u zadnjih deset godina pokazala su da krstareći projektili nisu uviјek adekvatan odgovor na sve potrebe. Doduše, borbeni avioni mogu pružati učinkovitu potporu snagama na kopnu, ali oni ili nisu uviјek na raspolaganju ili treba proći previše vremena dok se pojave nad bojištem.

Zbog toga se pojavila potreba za razvojem nove generacije brodskog topništva velikog kalibra koje će moći pružiti adekvatnu vatrenu potporu snagama na kopnu. Uporaba brodskog topništva pokazala se kao jeftinija, brža i učinkovitija opcija od uporabe borbenih zrakoplova. Dolazak najnovijih tehnologija još će više povećati preciznost brodskog topništva i učiniti ga još učinkovitijim. ■

■ Kupola
155TMF
nastala
ugrad-
njom
topa-
haubice
L31 i
kupole
Mk8
Mod 1

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Prvi svjetski rat - devedeset godina poslije

Židovi u I. svjetskom ratu

Tijek I. svjetskog rata dao je jasne konture ideji cionizma i viziji buduće židovske države, no nažalost, njegov neizbjegjan ishod i okolnosti njegove žalosne zbilje doveli su u mnogim europskim državama i do opasnog jačanja antisemitske politike

Boris PERIĆ

Theodor
Herzl

S jednakim patriotizmom i hrabrošću, srećom i nesrećom kao i pripadnici "matičnih" nacija u vojskama obaju zaraćenih saveza tijekom I. svjetskog rata borio se i nemali broj židovskih vojnika. U ruskoj carskoj vojsci bilo je 650.000 židovskih vojnika, od čega je oko 100.000 poginulo na bojištu. U američkoj vojsci ratovalo je 250.000 Židova (3400 poginulih), 55.000 u francuskoj (9500 poginulih), 50.000 u britanskoj (8600 poginulih), te blizu 100.000 u njemačkoj vojsci (12.000 poginulih).

Odnos prema Židovima u Rusiji, Njemačkoj i Francuskoj u predvečerje i tijekom I. svjetskog rata bitno je odredio njihov kasniji položaj

unutar nacije. Dok su u Francuskoj Dreyfusova afera i početak rata pospješili daljnju integraciju Židova u francusko društvo, u Rusiji su, kao potencijalni "izdajnici domovine" doživjeli potpuno isključenje iz društvenih sfera. U Njemačkoj je, pak, nepovoljan tijek rata stvarao sve plodnije tlo razvoju politike antisemitske isključivosti.

Najviše prašine u kontekstu francuskog antisemitizma uoči Prvog svjetskog rata svakako je uzvitala Dreyfusova afera, slučaj židovskog topničkog satnika u francuskom glavnom stožeru Alfreda Dreyfusa, koji je koncem XIX. stoljeća zbog navodne špijunaže i veleizdaje osuđen na robiju i progonstvo. Afera je počela 25. rujna 1894. kad je čistačica njemačkog veleposlanstva u Parizu u košu za otpatke njemačkog vojnog atašea pronašla popis tajnih

francuskih dokumenata koji su trebali biti predani njemačkim agentima. Krivca za špijunsku aferu glavni stožer ubrzo je pronašao u Dreyfusu, koji je 15. listopada uhičen, a 22. prosinca osuđen na doživotno progonstvo na Đavolji otok u Francuskoj Gvajani. Ponavljanje sudskog postupka isprva je onemogućavao glavni stožer, štiteći pravog krivca, bojnika Walsin-Esterhazyja, koji je, zapavši u velike dugove, svoj rastrošni životni stil financirao špijunском djelatnošću. U javnosti je uslijedila žustra prepirkia o Dreyfusovoj krivici ili nevinosti. Krivim su ga smatrali uglavnom konzervativni političari, Katolička crkva i pripadnici vojske, dok su se na suprotnoj strani nalazili republikanci i socijalisti. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Austerlitz (1805.)

Tri su cara boj bila...

Austerlitz, (Slavkov u Brna kako ga Česi zovu), danas ima tek oko šest tisuća stanovnika, a od Brna ga dijeli dvadesetak kilometara dobre ceste. Do bojnog polja vodi cesta označena putokazom Mohyla Miru...

Jurica MILETIĆ

Bitka kod Austerlizza u povijesti poznata kao Bitka triju careva - najveća je bitka koja se ikad odigrala na češkom području. Drugog prosinca 1805. na brdašcima i u dolinama između Brna i Austerlizza (Slavkova) sukobile su se vojske francuskog cara Napoleona I. (lijevo gore), ruskog cara Aleksandra I. (lijevo dolje) i austrijskog cara Franza, odnosno Franje I. (desno dolje). Brojčano nadmoćne, združene snage Rusa i Austrijanaca francuskoj vojsci od 70.000 ljudi suprostavile su njih 90.000. Prve sate bitke Napoleon je nadgledao s uzvišenja Žurana i otamo zapovjedio napad na Pratecky Kopec. Razdvojio je savezničku vojsku, obje natjerao u bijeg, i tako još jednom opravdao izreku koju mu mnogi pripisuju: "Sto je teži protivnik, to će sjajnija biti moja pobjeda".

Stotinjak godina kasnije, na poticaj svećenika A. Slovaka upravo je na tom brdašcu podignut spomenik čiju su izgradnju novčanim prilozima potpomogle i Francuska i Rusija i Austro-Ugarska. Napoleonova se pobjeda tamo slavi svake godine, a malo je poznato da je uzvišenje Žuran francuski teritorij - sićušna francuska enklava na području Češke Republike.

se sve dogodi tako brzo da mnogi putnik kakva turističkog autobusa ne primijeti da je promjenio zemlju.

Nestanak crvenih zvijezda

A Mikulov je tek sat vožnje udaljen od Brna, glavnog grada Moravske, drugog po veličini grada Češke Republike koji se stisnuo uz brdo Špilberk, a na obali nevelike rijeke Svatke. Južni prilaz gradu, upravo onaj kojim se stiže iz Austrije, u znaku je tvorničkih hala i pogona koje prizivaju sjećanja na tvornicu lakog oružja, motorkotače tipa JAWA kojih se danas malo tko sjeća, ali i na tradicionalni sajam lova i lovačke opreme. Prebojana i ponekom suvremenom nadogradnjom obogaćena tvornička zdanja zatiru sjećanja na nekadašnje tmurne i sive hale obogaćene tek golemim crvenim zvjezdama i parolama tipa MIR I PRIJATELJSTVO. Zapravo, malo je koja važnija zgrada između Brna, Jihlave i Znojma tada bila bez crvene zvjezde. Jednog su dana nestale, a lokalni su nam vodići tada pričali kako su sva ta znamenja bila prljava, pa su ih odvezli na čišćenje. Budući da se nikad nisu vratila, sva je prilika da su završila u kakvoj ropotarnici.

I onda i danas grad koji se nekad zvao Brynn, a kažu da su mu prvi važniji stanovnici bili Kelti, bio je u sjeni golemog gotičkog zdanja - katedrale posvećene sv. Petru i sv. Pavlu. Svoj gotički izgled zadržala je i nakon restauracije dijelom u baroknom stilu, a mnogima je u sjećanju ostala kao tamna, deseteljećima u graditeljskom smislu zapuštena crkva. Bilo je to, dakako, u vrijeme kad na svakom koraku još nije

Granični prijelaz Drasenhofen-Mikulov između Austrije i Češke danas niješim svojim dijelom ne nalikuje na granični prijelaz kojim je nekoć tekao jednosmjerni promet između Austrije i Čehoslovačke. Jednosmjerni, jer automobila čehoslovačkih regalarskih oznaka koji bi iz Čehoslovačke vozio u Austriju nije ni bilo. Izuzme li se pokoja ruska Čajka, ili češka Tatra zatamnjениh stakala, s diplomatiskim oznakama. To mjesto koje je još početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća bilo oličenje sumorne vjetrometine, pretvorilo se u suvremeni granični prijelaz na kojem

su formalnosti svedene na najmanju moguću mjeru: nema više tustih, dimom jeftinii cigareta obavijenih čehoslovačkih graničara i carinicaženturača koje prekapaju po turističkim autobusima ne bi li našle vileda krpe i onda ih slavodobitno odnijele s blaženim osmijehom na usnama. Današnji policajci su svedeni, mada ponešto kičasto dizajniranim odorama, tek prijateljski mahnu rukom, trudeći se svakog turista pozdraviti na njegovu jeziku. Prije dvadesetak godina prijelaz granica između Austrije i susjednih joj istočnih zemalja bio je noćna mora koja se mjerila satima. Danas

Mohyla Miru
- spomenik poginulima

bilo *shopping* centara i prodavaonica pečene plastike (= *fast food* zalogajnica) i kad je jedno od važnijih okupljašta inozemne turističke klijentele bio hotel Slovan, uglavnom krcat ruskim oficirima, izdaleka vidljivim i čujnim: prvo zbog iznimno velikih kapa tanjurača na glavama, a drugo zbog bahata poнаšanja, glasnog smijeha i urlanja. U zemlji piva koje danas ponovno teče gotovo iz slavina, bilo ga je tad teško naći. Ne zato što ga nije bilo, već zato što se ni u jedan, premda prazan restoran, nije moglo ući. Neprestance se čekala nekakva *delegacija*, konobari su u dokolici ili ubrusima ubijali muhe, ili pak tupo zurili pred sebe. Dio te neljubaznosti ugostiteljskog osoblja i prodavača u češkim dućanima i danas je primjetan: mnogima, kao da je posve svejedno hoće li što prodati ili ne, a za riječi osmijeh i ljubaznost čini se da nikad nisu čuli.

Prozor baruna Trenka

Danas Brnom u svim smjerovima zuje Škode i ostali derivati velikog njemačkog koncerna. Zujile su njime Škode i prije dvadesetak godina: drukčijeg izgleda, spore, ružne i prepune jeftine plastike. Zajedničko im je tek ime Škoda, koje mnogima i danas smeta da ta vozila prepoznaju kao kvalitetna. No, bilo je tad na cestama i podosta oldtajmera koji danas vjerojatno vrijeđe pravo bogatstvo; osobito ispod Špilberka sa svojim starim gra-

dom i njegovim čelijama. Nama posebno zanimljivima, jer u jednoj od njih leži Franjo barun Trenk, pandur, pukovnik, kartaš i pu-stolov kojem se pripisuje i galantna pustolovima s kraljicom i caricom Marijom Terezijom. Jednom je pao u nemilost i strpala ga je u čeliju u Brnu u kojoj je i

umro i zauvijek u njoj ostao. Tješiti ga je mogla samo činjenica da je bio jedan od rijetkih koji je imao čeliju s prozorom, pa je od vremena do vremena mogao gledati u vedro nebo.

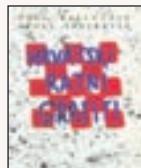
Austerlitz, (Slavkov u Brna kako ga Česi zovu), danas ima tek oko šest tisuća stanovnika, a od Brna ga dijeli dvadesetak kilometara dobre ceste. Uspomene na bitku triju care-

va koja se odigrala 2. prosinca 1805. i u kojoj je Napoleon hametice porazio združene austrijske i ruske snage, mahom se danas čuvaju u baroknom dvorcu obitelji Kaunitz, obnovljenom nakon što je tijekom II. svjetskog rata bio teže oštećen. Dodatno bogatstvo dvorca je prelijep engleski park. Samo mjesto, Česima mnogo poznatije kao središte proizvodnje alkoholnih pića i šećera, rese brojne građanske gotičke renesansne kuće i lijepa renesansna vjećnica, a nekadašnja sinagoga sad služi kao koncertna dvorana.

Do bojnog polja vodi cesta označena putokazom Mohyla Miru i prolazi kroz selo Krenovice u kojem je u vrijeme bitke bio rusko-austrijski stožer. Najžešći se boj bio u mjes tašcu zvanom Pratecki Kopec (njemački Pratzen). Na vrhu brežuljka je spomenuta Mohyla Miru, secesijsko djelo u obliku starog slaven skog groba, podignutog u spomen 7000 Francuza i 27.000 što Austrijanaca, a što Rusa koji su na ovom polju zauvijek ostali. U donjem su dijelu kapelica i kosturnica. ■

Dvjestota obljetnica bitke kod Austerlizza koja se slavi ove godine, u Češkoj će Republiki između ostaloga biti obilježena i filatelistički. U Brnu se početkom svibnja održava velika svjetska filatelistička izložba na kojoj će nastupati i naši filatelisti, a češka je pošta Napoleonovu sjajnu pobjedu obilježila i sjajnim spomen-blokom koji reproducira ulje na platnu L.F.Lejeuna pod nazivom Napoleon uoči bitke kod Austerlizza.

Arif Ključanin, Reana Senjković:**"Hrvatski ratni grafiti", Zagreb, 1995.**

"Okuplajući fotografije u ovu monografiju hrvatskih ratnih grafita nismo namjeravali pisati neslužbenu povijest rata u Hrvatskoj. Poželjeli smo prepričati dio priče o strahu i hrabrosti, o očaju i nadanju, ljubavi i mržnji. Sasvim neodgovorno, ili svjesni manjkavosti svakog odabira, nismo primjenjivali prokušane recepte znanosti. Uvjerljivije, smatrali smo, svjedoče zidovi", tako je naum svoje knjige objasnio u predgovoru Arif Ključanin. Sam je autor prvi put video grafite prilikom obilaska položaja Gradina, između okupiranog Zemunka Gornjeg i Zemunka Donjeg. Smisljeni u trenucima odmetnutim od praska granata svjedočenju, pa je već sljedeći dan došao s fotoaparatom. Branitelji koje je na Gradini upoznao dan ranije bili su otišli na odmor i nikada se više nisu vratili. Iste noći jedan dio njihovih crteža nestao je u topničkom napadu. No, pojavljivali su se novi crteži i poruke, a Ključanin ih je uvijek nanovo nalažio i fotografirao. Autor je knjigu posvetio braniteljima iz Čakovca koji su početkom 1991. stigli iz pitomog Međimurja kako bi sudjelovali u borbama oko Šibenika, a zatim i u najtežim borbama za obranu Zadra, gdje je više od polovice, od njih pedesetak, izgubilo živote.

Nikolina Petan

FILMOTeka**"Collateral" (video / DVD)**

- američki akcijski triler (120 min.)
- distributer: Blitz film&video
- redatelj: Michael Mann
- glavne uloge: Vincent (Tom Cruise), Max (Jamie Fox), Jada Pinkett Smith (Annie)

Max (Fox) je propali pisac komedija koji preživljava vozeći taxi. U taxiju sreće svakakuće ljudi, a jednoga dana shvati da je naoko običan poslovni čovjek Vincent (Cruise), kojeg vozi po gradu, zapravo profesionalni ubojica. Vincent putuje gradom obilazeći svoje žrtve, a Max mu ubrzo postaje talac... Početak filma ponudio je zanimljive preduvjetne za triler. Otudenost i usamljenost Los Angelesa savršeno je pristajala uz plahog i rezerviranog taksišta, u ne osobito dojmljivoj interpretaciji razvikanog Jamiea Foxa, ovogodišnjeg dobitnika Oscara za glavnu ulogu u filmu *Ray*. Problemi su počeli kada je okorjeli ubojica, kojega je u skladu sa svojim ugledom i reputacijom Cruise solidno odglumio, potaknuo priču o smislu života. Saznat ćemo da je zlostavljan u djelatinstvu, da je super intelligentan i da bi vjerojatno, da nije postao plaćenik, ostvario uspješnu brokersku karijeru.

Ugledni redatelj Michael Mann prepustio je konce producentima. Oni su kreirali film s dosta razbijanja automobila i pucnjave te obvezatnom ljubavnom pričicom za kraj. Zbog toga je *Collateral* tipičan predstavnik holivudskog akcijskog filma za široku potrošnju. U njemu se već nakon pola sata zna što će se s kim dogoditi - već toliko puta viđena situacija u kojoj smotani pa čak i plašljiv "good guy" na kraju filma u maniri Johna Ramba ovlada sa svim oružjima i borilačkim vještinama, ubije negativca te sa ženom koju je taj dan upoznao odo u zalazak sunca i proživi život sretno... Netko mi je prigovorio da sam u svim dosadašnjim kritikama pisao isključivo pozitivne osvrte, no ovaj put moram poručiti: *Collateral* - ne, hvala!

Leon RIZMAUL

22.travnja 1900. Osnovano Društvo hrvatskih književnika

Za vrijeme hrvatskog narodnog preporoda bilo je pokušaja književničkog cehovskog udruživanja, ali je pravi početak osnivanje Društva umjetnosti u Zagrebu, iz kojeg je 1897. osnovano Društvo hrvatskih umjetnika. U njemu je nastala ideja o samostalnom književničkom društvu, čiji je smisao zaštita zajedničkih interesa i unapređivanje hrvatske pisane riječi te čuvanje i uzdizanje ugleda književničkog zanimaњa i staleža. Član društva mogao je biti svatko, bez obzira na političku i vjersku pripadnost, ako je dvije godine objavljivao u novinama ili časopisu ili ako je tiskao knjigu. Najvažniji poticatelj osnutka Društva bio je Milivoj Dežman, a pripremnim odborom upravljao je Đuro Deželić, dok je prvi predsjednik bio Ivan pl. Trnski. Društvo je 1945. dobilo naziv Društvo književnika Hrvatske, a svoj izvorni naziv vratio je 1990. Djelovalo je i kao nakladnik te izdavač časopisa "Kritika", "Republika", "Most" i "Lettre internationale".

22. travnja 1997. Završena talačka kriza u Peru

Potkraj 1996. četrnaestorica terorista, pripadnika ljevičarskog pokreta Tupac Amaru, prerušeni u konobare ušli su u dom Aokia japanskog veleposlanika u Peru i zatočili goste koji su nazoočili prijamu u povodu rođendana japanskoga kralja. Naooružani teroristi zatočili su 490 ljudi, a kada je policija okružila zgradu pristali su oslobođiti 170 žena i starijih uzvanika na prijamu. Revolucionarni pokret Tupac Amaru osnovan je 1984. kao militantna organizacija s ciljem podizanja komunističke revolucije u Peru. Otmicari su zahtijevali da se iz zatvora pusti 400 njihovih članova i prijetili da neće pustiti taoce. No, nekoliko dana kasnije pustili su većinu, ali su ipak zadržali sedamdeset dvojicu zatočenih, među kojima i brata peruanskog predsjednika Fujimori te ministra vanjskih poslova Tudela, kao i nekoliko sudaca Vrhovnog suda te brojne strane veleposlanike koji su se zatekli na prijamu. Predsjednik Fujimori nije želio popustiti pred terorističkim zahtjevima pa je talačka kriza potrajala više od četiri mjeseca. Napokon, 22. travnja 1997. u zgradu je upalo stotinu četrdeset specijalaca koji su uz velik faktor iznenadenja pobili sve otmicare, a među njima i vođu Nestora Cerpa. U napadu su poginula dva specijalca i samo jedan talac.

Leon RIZMAUL

SLOVO DUHOVNOSTI***Meni treba odgovor***

U jednoj svojoj pjesmi Ujević bugari: "Tko sam i što sam, što ću, što tražim, kuda idem, za čim lutam, uzalud nebo za odgovor molim. Uplašen sobom, svoje suze gutam. Tajanstvo stvari i života zebe, ne poznam ništa, a najmanje sebe." Jedan je svećenik imao običaj propovijedati pitanjima: što ako postoji Bog, što ako postoji raj, ako je pakao i vječno prokletstvo istina, što ako se na zemlji isplati jedino biti pošten, što ako smo svi braća jednog Oca, ako ćemo biti suđeni za svaku izgovoreniju riječ,...? Ta i slična pitanja bila su pljuske za slušatelje zaspale u svojim brigama. Danas bi svaki od nas trebao pokušati iskreno odgovoriti sebi na ta pitanja. Možda nas odgovori uplaše...

Mirko ČOSIĆ

Mušketiri

Upravilu naoružani puškama zvanim mušketa, mušketiri su bili i ostali najpoznatiji aristokratski gardijski korpus. Mušketire francuskih kraljeva ovjekovječio je **Alexandre Dumas** u svojem besmrtnom romanu *Tri mušketira*, no novim naraštajima, koji lektiru usvajaju preko Interneta, najčešće promakne da se pod tim nazivom kriju njih četvorica: **Athos, Porthos i Aramis**, ali i **d'Artagnan**.

Preko haljetka kojeg u **Francuskoj** nazivaju *casaque*, mušketiri imaju našiven križ urešen ljiljanima i plamenim jezičcima - simbolima iz heraldičkog amblema francuskih kraljeva. Dok jedni cvjetove opisuju kao cvjetove ljiljana, drugi poučavaju kako je riječ tek o stiliziranim žapcima, raskrećenima na dasci i spremnima za seciranje.

Crvene potpetice prvo bitno su bile predodređene tek za pripadnike francuskog plemstva, ali onda se moda proširila i u druge zemlje, no nikad i nigdje nije stekle popularnost koje su uživale u Francuskoj. Ostalo je zabilježeno kako su se udomaćile u nekim krugovima u Engleskoj, ali danskim je časnicima bilo zabranjeno da nose tako uređenu obuću.

Prva mušketirska postrojba bila je oformljena **1622.**, a kad je četrdesetak godina kasnije osnovana druga, pojavile su se i razlike u njihovim odorama: pripadnici prvoosnovane zadržali su crvene plamenove, dok su pripadnici novoosnovane te plamene jezičke nosili u žuto boji. Kraljev suparnik kardinal **Richelieu** pripadnike svojeg mušketirskog korpusa odijevao je u slične odore, ali njihovi su haljetci bili crveni i ukrašeni tek križem, a bez ljiljana i plamičaka.

U **Austriji** su zapovjednici regimeti sve do smrti carice i kraljice **Marije Terezije** imali pravo odlučivati kako će izgledati odore njihovih vojnika. Mušketirska regimeta zvana **Saxe-Coburg** (inače hanoverska dinastija iz koje će se izdvijati i britanska kraljevska obitelj) odlikovala se sivim odorama - dugim kaputima s crnim manžetama. Ostavliali su dobar dojam, premda je siva boja bila odabrana zato što je najjeftinije vune - sukno na tržištu bilo upravo sivo. Nerijetko se stoga događalo da je nekoliko vojnih postrojbi nosilo jednak boju, premda su se pojedinosti odora mogle uvek razlikovati.

Jurica MILETIĆ

www.airforce.mil.nz

Službene stranice novozelandskog ratnog zrakoplovstva (www.airforce.mil.nz) izvrstan su primjer kako su u roku od tek nekoliko mjeseci vlasnici i administratori sitea, uzimajući u obzir opaske posjetitelja, ionako dobar web site napravili još boljim, aktualnijim i kvalitetnijim. Nije samo riječ o vizualnoj promjeni, već i sadržajnoj, a to se ponajprije odnosi na nove topice i linkove, primjerice, galerije eskadrila. Ipak, očito je da su radovi na poboljšanju sitea još uvijek u tijeku jer galerija fotografija još nije na onoj razini na kojoj je bila prije (postavljeno je tek desetak fotografija koje se mogu otvoriti u srednjoj rezoluciji).

Vijesti, povijest, virtualni vojni muzej, najave događaja samo su dio novosti na siteu koje su znatno bolje nego na staroj stranici, a update se događa nekoliko puta tjedno. Posebno zanimljivih tekstova nalazimo ispod linka **About Us**, gdje čak nalazimo i osnovne smjernice nacionalne politike vezane uz oružane snage.

Ukoliko se takav tempo poboljšanja sitea i nastavi, tad ćemo za mjesec, dva imati još jedan izvrstan i hvalevrijedan službeni zrakoplovni site koji će svakako biti dobar i provjereno istinit izvor informacija.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Naftom najbogatija južnoamerička država je:

- A Brazil
- B Venecuela
- C Argentina

2. Najjužnija geografska točka Južne Amerike je:

- A Rt dobre nade
- B Rt Jamesa Cooka
- C Rt Horn

3. Izbacite uljeze koji nisu bili Južnoamerikanci:

- A Maye
- B Asteke
- C Inke

4. Jezero Titicaca poznato je kao:

- A najdublje
- B na najvećoj nadmorskoj visini
- C najslanije

5. Argentinsko-britanski rat za Falklandne vodio se:

- A 1981.
- B 1982.
- C 1983.

Rešenje: 1b2c3b4b5b

U sljedećem broju najavljujemo...

- Prijetnje zgradama kemijskim i biološkim oružjem
- Lako oklopno vozilo Aligator
- Sustavi i metode navođenja raketa zemlja-zrak